

SCS laikinas standartas
 Natūraliems ir želdinių miškams
 Valdymo sertifikavimas pagal FSC
 Versija V. 2.1, 2011 m. vasaris

A. PRISTATYMAS

Šį dokumentą sudaro laikinas standartas, naudojamas Scientific Certification Systems įgyvendinti miškų sertifikavimo vertinimą Lietuvoje. Standarto sritis apima natūralius ir želdinių miškus.

SCS kurdamas šį laikinį standartą, atsižvelgė į Indijos laikinį standartą, taip pat SCS rėmėsi Rainforest Alliance/SmartWood laikiniu miškų valdymo standartu (02 rugsėjis, 2010), SGS laikiniu miškų Lietuvoje valdymo standartu (07 September 2009) ir FSC-US Miškų valdymo standartu (V1-0; 08 July 2010)

PRINCIPAS NR. 1: ĮSTATYMŲ IR FSC PRINCIPŲ LAIKYMASIS			
Miško ūkis turi gerbti visus taikomus šalies įstatymus ir laikytis visų tarptautinių sutarčių ir susitarimų bei atitikti visus FSC principus ir kriterijus.			
C1.1. Miško ūkis turi gerbti visus nacionalinius ir vietinius teisės aktus bei valstybinės administravimo sistemos reikalavimus.			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A-atitinka, NA-neatitinka ar NT-netaikoma)
1.1.1. darbuotojai turi būti susipažinę su svarbiais teisės aktų reikalavimais ir jų atsakomybe.	Įrodymai: Pokalbis su reguliavimo įstaiga ir jos pateikta informacija, valdžios atstovais, suinteresuotomis šalimis ir miškų ūkio specialistais. MMITM (Maži ir mažu intensyvumu tvarkomi miškai) gairės: MVĮ (mišką valdanti įmonė) žino, ko reikalauja įstatymai.		
1.1.2. Didelėms miškų valdymo įmonėms (MVĮ):	Įrodymai: Žiūrėti Priedą 1 ir 2 su		

(MVJ) prižiūri atnaujintą visų susijusių įstatymų ir įstaigų reglamentų registrą ir padaro jį prieinamą miško valdytojams.	susijusiais įstatymais ir reglamentais.		
1.1.3. MVJ turi laikytis visų nacionalinių, valstybės ir vietinės aplinkosaugos, darbo ir miškininkystės įstatymų (visų taikomų įstatymų FMV). (visi įstatymai galioja MVJ).	MMITM gairės: Vietoje atlikti stebėjimai ir turimi dokumentai rodo, jog vietoje laikomasi įstatymų reikalavimų.		
1.1.4. Aptiktas teisės aktų nesilaikymas yra užregistruotas.			
1.1.5. Identifikavus nesilaikymą yra įgyvendinami korekciniai veiksmai.			
C1.2. Turi būti mokami visi privalomi mokesčiai.			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
1.2.1. MVJ įrodo, kad visi privalomi mokesčiai yra mokami laiku.	Įrodymai: Sąsakitos, mokesčių deklaracijos, kvitai. Pokalbis su reguliavimo įstaiga ir jos pateikta informacija, valdžios atstovais bei suinteresuotomis šalimis. Vidaus finansų audito įrašai.		
1.2.2. MVJ saugo atnaujintus visų mokėjimų įrašus ir padaro juos prieinamus SCS auditoriams.	Įrodymai: Žiūrėti aukščiau.		
1.2.3. Mokėjimų neatitikimo atveju, MVJ saugo neatitikimų įrašus.	Įrodymai: Žiūrėti aukščiau.		
1.2.4. Mokėjimų neatitikimo atveju, MVJ turi įrodymus, kad yra įgyvendintos	Įrodymai: Pokalbis su reguliavimo įstaiga ir jos pateikta		

pastangos juos išspręsti.	informacija, valdžios atstovais bei suinteresuotomis šalimis.		
C1.3. Tarptautinius susitarimus, pavyzdžiui, CITES, ILO konvencijas, ITTA ir Biologinės įvairovės konvencijas, pasirašiusios šalys turi gerbti privalomas šių tarptautinių susitarimų nuostatas.			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
1.3.1. MVĮ laikosi tarptautinių susitarimų, kuriuos Lietuva yra ratifikavusi (žiūrėti 2 Priedą).	Pastaba: Lietuvos įstatymai apima taikomus tarptautinius susitarimus ir kitus standarto reikalavimus.		
1.3.2. MVĮ miško valdytojai bei miško specialistai turi galimybę gauti informaciją bei išmanyti apie taikomus tarptautinius susitarimus ir jie yra paisomi miško valdyme.	Įrodymai: <ul style="list-style-type: none"> • MVĮ turi taikomų tarptautinių susitarimų sąrašą arba santrauką • Minėtas sąrašas arba santrauka yra prieinamas biure arba miško padaliniuose • Pokalbiai su miško valdytojais arba kitaomis suinteresuotomis šalimis. 		
C1.4. Sertifikuojant atsirandantys prieštaravimai tarp įstatymų ir kitų teisės aktų bei FSC principų ir kriterijų kiekvienu atveju turi būti nagrinėjami tarp atliekančių sertifikavimą bei suinteresuotų subjektų.			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
1.4.1. Pastebėti prieštaravimai tarp nacionalinių įstatymų ir šio standarto yra MVĮ nustatyti ir užregistruoti.			
1.4.2. Bet kokie nustatyti prieštaravimai sertifikavimo proceso metu yra sprendžiami dirbant kartu su atitinkamomis reguliavimo institucijomis ir kitomis šalimis (įskaitant FSC nacionalinius atstovus).			
C1.5. Miškų plotai, kuriuose vykdoma ūkinė veikla, turi būti apsaugoti nuo neteisėtų kirtimų, statybų ir kitos neteisėtos veiklos.			
1.5.1. Didelėms MVĮ: MVĮ turi stebėsenos sistemą su oficialiai įformintais periodiniais patikrinimais nelegalių kirtimų, statybų ir			

kitos neleistinos veiklos prevencijai. Mažiems MMITM: MMITM valdytojai užtikrina MTV (miško tvarkymo vienetas) yra periodiškai stebimas siekiant nustatyti ir užkirsti kelią nelegaliems kirtimams, statyboms ir kitai neleistinai veiklai.			
1.5.2. Imamasi prevencinių priemonių siekiant sumažinti brakonieravimą ir nelegalią medienos gavybą.			
1.5.3. MVĮ turi imtis visų tinkamų teisinių priemonių siekiant užkirsti kelią neteisėtai ir netinkamai naudojamam miškui arba natūraliems ištekliams.			
1.5.4. Nelegalus gėrybių rinkimas, statybos ir kita neleistina veikla miške turi būti pranešama atsakingoms valdžios institucijoms.			
C1.6. Miško ūkio specialistai turi parodyti ilgalaikį įsipareigojimą laikytis FSC principų ir kriterijų.			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
1.6.1. MVĮ turi viešai prieinamą pareiškimą, parodantį organizacijos įsipareigojimą sertifikuojamame miško plote laikytis FSC reikalavimų.			
1.6.2. MVĮ neturi vykdyti veiklos miške, esančiame už vertinamo miško ribos, kuri akivaizdžiai prieštarauja FSC principams ir kriterijams .			
1.6.3. MVĮ darbuotojai ir rangovai yra informuoti apie FSC reikalavimus. MVĮ	Įrodymai: <ul style="list-style-type: none"> Sutartyse aiškiai ir atitinkamai pateikiamas 		

<p>kontroliuoja kaip šie reikalavimai yra patenkinami.</p>	<p>reikalavimas rangovams laikytis FSC principų ir kriterijų.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pokalbiai su MVĮ darbuotojais ir suinteresuotomis šalimis parodo, kad darbuotojai žino, kaip paisoma FSC principų ir kriterijų kasdieninėje veikloje. • FSC principų ir kriterijų kopijos arba šis standartas yra prieinamas darbuotojams ir rangovams. 		
--	--	--	--

<p>PRINCIPAS NR 2. NUOSAVYBĖS IR NAUDOJIMO TEISĖ BEI ATSAKOMYBĖ</p>			
<p>Ilgalaikė žemės ir miško išteklių nuosavybės ir naudojimo teisė turi būti griežtai apibrėžta, įforminta dokumentais ir juridškai įteisinta.</p>			
<p>C2.1 Turi būti aiškiai nustatyta ilgalaikio miško naudojimo teisė (pavyzdžiui, valdos priklausomybė, teisė naudotis valda ar nuomos sutartis).</p>			
<p>Rodikliai</p>	<p>Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos</p>	<p>Vertintojų pastabos</p>	<p>Atitikimas (A, NA ar NT)</p>
<p>2.1.1. MVĮ turi teisinius dokumentus, įrodančius jos juridinę nuosavybės teisę arba ilgalaikį pagrindą valdyti mišką.</p>	<p>Įrodymai: Juridinės naudojimo teisės gali būti susijusios su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Patvirtintos MTV žemės kopijos 		

	<ul style="list-style-type: none"> • Ilgalaikės nuomos teisės • Ilgalaikiai valdymo susitarimai 		
2.1.2. Nuosavybės ribos yra pažymėtos arba kitaip aiškiai apibrėžtos.			
C2.2. Vietinės bendruomenės, turinčios juridines ar paprotines valdymo bei naudojimo teises, privalo kontroliuoti miško darbus tiek, kiek tai būtina, siekiant apsaugoti jų teisę išlaikyti miško išteklių ar darbų kontrolę, išskyrus tuos atvejus, kai šios bendruomenės laisva valia ir viešai kontrolę perduoda kitiems naudotojams.			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
2.2.1. MVĮ nustato vietos bendruomenių ir/ar kitų suinteresuotų šalių tinkamai pripažintas juridines arba paprotines valdymo ar naudojimo teises ir valdymo plane apibrėžia šių teisių pobūdį.			
2.2.2. Didelėms MVĮ: Plotai, susiję su 2.2.1 nustatytais teisėmis yra įtraukti į MTV žemėlapius.	Įrodymai: MTV žemėlapiai		
2.2.3. Kai bendruomenės yra delegavę savo juridinių ar paprotinių valdymo teisių ar jų dalies kontrolę, tai gali būti įrodoma rašytinėmis sutartimis ir/ar pokalbiais su vietos bendruomenių atstovais.	Įrodymai: Raštiški susitarimai Pokalbiai su suinteresuotomis šalimis.		
2.2.4. Vietos bendruomenių tinkamai pripažintų juridinių ar paprotinių valdymo ar naudojimo teisių perdavimas kitoms šalims patvirtintas dokumentais, kuriuose atsispindi laisvas ir suvoktas sutikimas.	Įrodymai: Raštiški susitarimai Pokalbiai su suinteresuotomis šalimis.		
C2.3. Turi būti sukurtos atitinkamos procedūros ginčams dėl nuosavybės ir naudojimo teisių spresti. Sertifikavimo metu kruopščiai atsižvelgiama į visas ginčų aplinkybes ir svarbą. Dėl didelės reikšmės ginčų, į kuriuos įtraukta visa eilė suinteresuotų subjektų, paprastai sertifikavimo procesas yra sustabdomas.			

Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
2.3.1. MVĮ naudoja procedūras, ginčams dėl nuosavybės ir naudojimo teisių spręsti, kurios įtraukia ginčo dalyvius ir yra nuoseklios procese.	<p>Įrodymai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Įrašai ir kiti susiję dokumentai, kurie rodo buvusius ir esamus ginčus dėl nuosavybės ir naudojimo teisių yra saugomi ir prieinami SCS auditoriams. • Susitarimai ir/ar procedūros spręsti ginčams dėl nuosavybės ir naudojimo teisių yra raštiškai įforminami. 		
2.3.2 MVĮ neturėtų įsitraukti į stambius neišspręstus ginčus miškuose, kurie įtraukia didelį skaičių suinteresuotų šalių.	<p>Įrodymai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pokalbiai su miško valdytojais ir konsultacijos su vietinės bendruomenės atstovais. • Įrašai apie ginčų istoriją. 		
2.3.3 MVĮ rodo didelę pažangą pasiektą sprendžiant didelius ginčus.	<p>Įrodymai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pilni įrašai apie praeityje vykusius ginčus. • Įrašai apie teisinius bylos nagrinėjimus. • Pokalbiai su suinteresuotomis šalimis rodo, kad buvo išspręsti arba yra šiuo metu sprendžiami. 		

PRINCIPAS NR. 3: VIETOS ŽMONIŲ TEISĖS

Turi būti pripažinta ir gerbiama vietos žmonių teisė turėti, naudoti ir valdyti savo žemę, teritoriją ir išteklius.

Visi keturi Principo Nr. 3 kriterijai netaikomi, nes lietuviai yra vietinė tauta savo žemėje ir Lietuvoje nėra tautų, kurios atitinka JT apibrėžimą apie vietines tautas.

3.1. Vietiniai žmonės savo žemėje ir teritorijoje turi kontroliuoti miško ūkio darbus, išskyrus tuos atvejus, kai jie laisva valia ir viešai kontrolę perduoda kitiems naudotojams.

3.2. Miško ūkis tiesiogiai ar netiesiogiai negali kelti pavojaus ar mažinti miško išteklių ar vietinių žmonių teisę į šiuos išteklius.

3.3. Objektai, turintys ypatingą kultūrių, ekologinę, ekonominę ar religinę vertę vietiniams žmonėms, turi būti aiškiai išskirti, bendradarbiaujant su tais žmonėmis, bei pripažinti ir saugomi miško ūkio specialistų.

3.4. Vietiniams žmonėms turi būti atlyginama už jų tradicinių žinių taikymą naudojant tam tikras miško išteklių rūšis ar taikant miško ūkio darbams tradicines miško ūkio sistemas. Šis atlyginimas turi būti laisva valia aptartas ir įformintas prieš miško ūkio darbų pradžią.

PRINCIPAS NR.4: SANTYKIAI SU BENDRUOMENE IR DARBUOTOJŲ TEISĖS

Miškų ūkis turi išsaugoti arba gerinti miško darbuotojų ir vietos bendruomenių ilgalaikę socialinę ir ekonominę gerovę.

C4.1. Vietinių bendruomenių, nariams turi būti suteikiama galimybė įsidarbinti, apmokyti bei gauti kitas paslaugas.

Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
4.1.1. Vietinių bendruomenių kvalifikuotiems žmonėms suteikiamos vienodos arba pirmenybinės galimybės įsidarbinti ir sudaryti rangos sutartis.	Pavyzdys: Įdarbinimo ir rangos galimybės pirmiausiai pasiūlomos vietiniams, tik po to kitiems, esantiems už regiono ribų.		
4.1.2. MVĮ, siekdama įgyvendinti ilgalaikius darbuotojų poreikius, prisideda arba tiesiogiai rengia mokymo programas, skirtas didinti vietinių darbuotojų kvalifikaciją ir gabumus.	MMITM gairės: MMITM valdytojai atnaujina informaciją miškų valdymo klausimais. MMITM valdytojai ir darbuotojai gauna reikalingus apmokymus, kad užpildyti kvalifikacijos ir sugebėjimų spragas.		
4.1.3. MVĮ terikia pirmenybę vietiniams įrengimų pardavėjams ir paslaugų teikėjams, atsižvelgiant į kainas.	Pavyzdžiai: -mediena siūloma vietiniams perdirbėjams prieš vežant ją į kitus regionus -naudojimas vietinių bankų, draudimo bendrovių ir kt. paslaugomis.		
4.1.4. MVĮ įgyvendina procedūras ir strategijas, kad kvalifikacija, įgūdžiai ir patirtis yra pagrindas įdarbinant, apmokant, tobulinant visų lygių personalą.	Įrodymai: • Įdarbinimo procedūros. • Pokalbiai su darbuotojais ir darbininkų organizacijomis. Gairės: Nėra diskriminacijos įrodymų dėl rasės, odos spalvos, etniškumo, kultūros, lyties, amžiaus, politinių pažiūrų, tautybės ar socialinės kilmės.		
4.1.5. MVĮ užtikrina, kad darbuotojai ir rangovai	Įrodymai: • Į priedus gali įeiti socialinės		

gauna teisingą užmokestį ir kitus priedus, kurie atitinka arba viršija įstatymų reikalavimus.	išmokos, pensija, apgyvendinimo, maisto išlaidos ir pan. <ul style="list-style-type: none"> • Pokalbiai su miško ūkio specialistais, darbuotojais, rangovais ir darbuotojų atstovais/suinteresuotomis šalimis. 		
4.1.6. Darbininkai neturi dirbti už skolas bei negali būti jokių kitų priverstinių darbo formų.	Įrodymai: Pokalbiai su miško valdytojais, darbuotojais, darbuotojų atstovais.		
4.1.7. Asmenys iki 14 metų nėra įdarbinami miške.	Pastaba: Nacionaliniai teisės aktai gali nurodyti aukštesnes amžiaus ribas.		
4.1.8. Asmenys iki 18 metų, neturėtų būti įdarbinami darbui, kuris susijęs su didele profesine rizika.	Pastaba: Joks darbas, keliantis pavojų saugumui ir sveikatai, neturėtų būti atliekamas asmenų iki 18 metų (nebent yra speciali nuostata dėl saugumo, apmokymų ar tradicinių bendruomenės aplinkybių).		
C4.2. Miško ūkis neturi pažeisti darbuotojų ir jų šeimų sveikatą ir saugumą reglamentuojančių teisės aktų.			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
4.2.1. Darbuotojai bei rangovai yra susipažinę su darbo sauga ir jos laikosi darbo metu.	Įrodymai: <ul style="list-style-type: none"> • Pokalbiai su darbuotojais ir rangovais • Gairės / taisyklės yra laisvai prieinami. 		
4.2.2. MVĮ, atsižvelgdama į veiklos pobūdį turi parengusi darbuotojų saugos ir sveikatos taisykles ir gaires. Didelėms MVĮ turi būti įtraukti šie punktai: <ul style="list-style-type: none"> • Asmeninės apsaugos priemonės (AAP) • AAP tikrinimas, priežiūra ir keitimas. • Darbuotojų sauga ir sveikata • Nelaimingų atsitikimų ir 	Pastaba: MVĮ gali remtis vyriausybės, sveikatos departamento, NVO ir kitų organizacijų taisyklėmis ir gairėmis.		

<p>susižalojimų prevencija</p> <ul style="list-style-type: none"> • Avarinės procedūros • Pirmoji pagalba 			
<p>4.2.3. Atitinkamos darbų saugos priemonės, į kurias įeina garsą slopinantys šalmai, ausų apsauga, aiškiai matomi drabužiai, apsauginiai batai ir kelnės, antivibracinės pirštinės, mobiliojo ryšio priemonės ir pirmosios pagalbos vaistinė yra naudojamos miške, dirbant su pjovimo, kirtimo technika.</p>	<p>Įrodymai: Vietoje atliekami patikrinimai dėl AAP ir kitų saugumo priemonių naudojimo.</p> <p>Pastaba: Darbų saugos priemonės neapsiriboja tik toms, išvardintoms 4.2.3. punkte ir pagal veiklos pobūdį gali būti kitokios.</p>		
<p>4.2.4. MVĮ transportas, įrankiai, kirtimo įranga yra pritaikyta miško darbams bei turi apsauginius įtaisus.</p>			
<p>4.2.5. Keliuose aplink teritoriją, kur vyksta miško ruošą, yra pastatyti įspėjamieji ženklai.</p>			
<p>4.2.6. MVĮ periodiškai tikrina saugumą ir testuoja visą įrangą.</p>	<p>Įrodymai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Patikrinimų įrašai • Įrangos patikrinimai miške • Pokalbiai su darbuotojais 		
<p>4.2.7. MVĮ registruoja nelaimingus atsitikimus (įtraukiant tuos, kurie atsitiko rangovams) ir raštiškus įrodymus žingsnių, kurių imasi sumažinti riziką galimiems nelaimingiems atsitikimams.</p>	<p>Įrodymai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nelaimingų atsitikimų, insidentų įrašai • Atnaujintos procedūros ir taisyklės • Apmokymų įrašai • Pokalbiai su darbuotojais ir rangovais. 		
<p>4.2.8. Jei suteikiamos MVĮ darbininkų gyvenamosios vietos ir maitinimas turi atitikti bent ILO Miškininkystės darbų saugos kodeksą.</p>	<p>Verifiers:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pokalbiai su miško valdytojais ir darbuotojais • Patalpų patikra 		
<p>C4.3. Kaip nustatyta Tarptautinės darbo organizacijos (ILO) 87 ir 98 konvencijose, darbuotojams turi būti garantuota teisė organizuotis ir laisvanoriškai tartis su savo darbdaviais.</p>			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)

4.3.1. Visi darbuotojai turi galimybę kurti profesines sąjungas arba pagal savo poreikius stoti į jau egzistuojančias.	Įrodymai: Pokalbiai su miško valdytojais, darbuotojais ir profesinėmis sąjungomis.		
4.3.2. Vedamos gera valia bei bendromis pastangomis pagrįstos derybos su profesinių sąjungų atstovais, siekiant bendro sutarimo.	Įrodymai: Pokalbiai su miško valdytojais, darbuotojais ir profesinėmis sąjungomis.		
4.3.3. MVĮ turi dokumentais pagrįstas procedūras a) objektyviai ir skaidriai ištirti darbuotojų ir/ar jų organizacijų iškeltus prieštaravimus ir ginčus. b) vesti konfliktų sprendimus.	Įrodymai: <ul style="list-style-type: none"> • Pokalbiai su miško valdytojais, darbuotojais ir profesinėmis sąjungomis. • Valdymo planai • Pasirašytos organizacijos taisyklės 		
C4.4. Planuojant ir vykdant miško ūkinę veiklą turi būti įtraukiami ir socialinio poveikio analizės rezultatai. Reikalinga nuolatinė konsultacija su žmonėmis ir grupėmis, kuriuos tiesiogiai veikia miško ūkio darbai.			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
4.4.1. Planuojant ir vykdant miško veiklą turi būti įtraukiami ir socialinio poveikio analizės rezultatai. Socialinis poveikis apima poveikį: <ul style="list-style-type: none"> • Archeologinių vietovių istorinei, kultūrinei bei bendruomeninei svarbai ; • Viešiesiems ištekliams, įskaitant vandenį, orą, maistą (medžioklė, žvejyba) • Estetikai; • Bendrijos tikslams miško ir gamtos išteklių naudojimui bei užimtumo, poilsio, sveikatos apsaugai. • Bendruomenės ekonominėms galimybėms; 	Įrodymai: <ul style="list-style-type: none"> • MVĮ parengta suvestinė • Pokalbiai su suinteresuotomis grupėmis 		

<ul style="list-style-type: none"> • Kitiems žmonioms, kuriuos gali paveikti valdymo procesas. 			
4.4.2. MVĮ turi ir reguliariai atnaujina suinteresuotų juridinių asmenų sąrašą, kuriems teikiama informacija apie planuojamą veiklą bei su kuriais, reikalui esant, konsultuojamasi.	Įrodymai: Sąrašas suinteresuotų šalių		
4.4.3. MVĮ apsvarsto galimybę į valdymo planavimą įtraukti indėlį žmonių, kurie bus paveikti valdymo veiklos.	Įrodymai: Įrašai apie suinteresuotų šalių bendravimą.		
4.4.4. Didelėms ir viešoms MVĮ: Nauji miškotvarkos projektai turi būti viešai prieinami komentuoti mažiausiai prieš 45 dienas iki projekto patvirtinimo.	Pastaba: Šis rodiklis taikomas tik didelėms ir viešoms MVĮ.		
<i>MTV (miškų tvarkymo vienetui) susiduriant su MMITM reikalavimais taikomi šie rodikliai: rodikliai neturi būti naudojami vertinant ne MMITM veiklą</i>			
4.4.5. MVĮ turi prižiūrėti atnaujintą sąrašą atstovų kaimyninių valdų ar bendruomenių, kurios gali būti paveiktos vykdant miško valdymo veiklą ir po jos.	Įrodymai: Sąrašas suinteresuotų šalių		
4.4.6. Miško valdytojai įsipareigoja reguliariai palaikyti ryšius su kaimynais ir kitomis suinteresuotomis šalimis vietinėje bendruomenėje; kiek įmanoma valdymo politika ir veikla yra jautri suinteresuotųjų šalių interesams ir lūkesčiams.	Įrodymai: Pokalbiai su kaimynais ir kitomis suinteresuotomis šalimis.		

C4.5. Turi būti sukurtos atitinkamos procedūros skundų analizavimui ir numatomos kompensacijos už juridines ar naudotojų teises, nuosavybei, ištekliams ar vietinių žmonių gyvenvietėms padarytų žalų išmokėjimui. Reikia imtis atitinkamų priemonių, kad tokių nuostolių būtų išvengta.			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
4.5.1. MVĮ deda visas pastangas, kad išvengtų nuostolių ir žalų, padaromų vietiniams žmonėms taip pat sprendžiant nusiskundimus, susijusius su juridine teise ir nuostolių atlyginimu.			
4.5.2. MVĮ suteikia žinomus ir prieinamus būdus suinteresuotoms šalims išsakyti nusiskundimus ir juos spręsti.			
4.5.3. Kilus ginčui ar nusiskundimui, MVĮ turi dokumentuotas ginčų ir nusiskundimų sprendimo procedūras, kurios reikalauja: a) vesti visų skundų įrašus b) įrašai pareikalavus prieinami SCS auditoriams c) imtis atitinkamų veiksmų šiems skundams spręsti. d) dokumentuoti visus veiksmus, padarytus sprendžiant nusiskundimus ir ginčus.	Pastaba: Šis rodiklis yra FSC-STD-20-001 V3-0, punkte 22 Įrodymai: • Dokumentuotos procedūros • Įrašai, susiję su nusiskundimų ir ginčų nagrinėjimu ir procesu.		
4.5.4. Teisinga kompensacija yra suteikiama vietos gyventojams, bendruomenės ar gretimų žemių savininkams dėl jų pagrįstų nuostolių arba pajamų netekimo dėl MVĮ veiklos.	Žala gali būti pasėliams, žemei, medžiams, kitiems ištekliams (pvz. vandens kokybei)		

PRINCIPAS NR. 5: NAUDA IŠ MIŠKO			
Miškų ūkio veikla turi skatinti efektyvų daugiataksių miško naudojimą siekiant užtikrinti ekonominį gyvybingumą ir platų aplinkosauginių bei socialinių funkcijų spektrą.			
C5.1. Miško ūkis turi siekti ekonominio gyvybingumo, visiškai apimdamas aplinkosaugines, socialines ir gamybinės produkcijos sąnaudas bei užtikrindamas reikalingas investicijas ekologiniam miško produktyvumui palaikyti.			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
5.1.1. MVĮ yra finansiškai pajėgi vykdyti pagrindinę valdymo veiklą, įskaitant visas aplinkosaugines, socialines ir veiklos sąnaudas, kurios reikalingos, norint laikytis šio standarto. Taip pat įeina investicijos į miško valdymą.	Įrodymai: Finansinio planavimo dokumentai ir prognozės.		
C5.2. Miško ūkio veikla ir marketingas turi skatinti įvairių miško produktų optimalų naudojimą ir vietinį perdirbimą.			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
5.2.1. Kai miško produktai yra iškirsti ar parduoti, galimybė miško produktų pardavimui ir apdirbimui pirmiausiai yra suteikiama vietiniams perdirbėjams, kurie teikia paslaugas konkurencingomis kainomis.	Įrodymai: <ul style="list-style-type: none"> • Pokalbiai su MVĮ rąstų pirkėjais ir suinteresuotomis šalimis • Sąrašas FSC produkcijos rūšių • Vietos lentpjūvių technologinių galimybių tyrimas 		
5.2.2. MVĮ imasi priemonių	pavyzdys:		

optimizuoti iškirstų miško produktų panaudojimą bei analizuoja produktų asortimento išplėtimą, jei tai yra priimtina ir suderinta su valdymo tikslais.	Kai finansiškai ir techniškai taikoma: <ul style="list-style-type: none"> ○ Yra tiriami ir vystom nauji produktai iš retai naudojamų rūšių ar kirtimo likučių. ○ MVĮ sukومercina nemedieninių miško produktų naudojimą. 		
C5.3. Miško ūkis turi iki minimumo sumažinti su miško kirtimu ir vietiniu medienos perdirbimu susijusių taršų bei išvengti neigiamo poveikio kitiems miško ištekliams.			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
5.3.1. Įdiegta valdymo praktika, kuri užtikrina, kad būtų sumažintas kertamų produktų nuostolis ir atliekos.			
5.3.2. Taikoma kirtimo praktika, apsauganti likusius medžius ir kitus miško išteklius.			
5.3.3. Kai perdirbimas vyksta vietoje, smulkinimo įrangos poveikis turi būti kiek įmanoma mažesnis; parenkama palankiausia perdirbimo įrangos pastatymo vieta.			
C5.4 Miško ūkis turi siekti, stiprinti ir plėtoti vietinę ekonomiką, išvengiant priklausomybės nuo vieno miškų produkto.			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
5.4.1. MVĮ rodo supratimą, kad jos veikla turi įtakos vietinei ekonomikai, nes yra susijusi su esamomis ir potencialiomis medienos ir nemedieninių produktų ir paslaugų rinkomis.			
5.4.2. MVĮ siekia pajvairinti ekonominį miško panaudojimą, atsižvelgdama į 5.4.1. punkto rodiklius.	Gairės: Į ekonominis pajvairinimas gali įeiti: poilsis, ekoturizmas, medžioklė, žvejyba, speciali produkcija iš retai naudojamų medžio rūšių		

	ir pan.		
C5.5 Miško ūkio veikla turi atsižvelgti, palaikyti ir, kur įmanoma, gerinti miško funkcijų ir išteklių, pavyzdžiui, vandenų apsaugos ir žuvininkystės, buklę ir kokybę.			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
5.5.1. Vystant MTV veiklą, MVĮ numato priemones, skirtas prižiūrėti ar plėsti miškų paslaugas ir išteklius, kurie yra viešo naudojimo.	Įrodymai: <ul style="list-style-type: none"> • Poklbiai su MVĮ darbuotojais, suinteresuotomis šalimis, žvejais ir medžiotojais. • Valdymo planas 		
5.5.2. MVĮ naudojami 5.5.1. punkte gauta informacija, siekdama įgyvendinti atitinkamas priemones išlaikant ir/ar plečiant šias paslaugas ir išteklius.			
C5.6 Miško kirtimo apimtys negali viršyti lygio, kuris galėtų būti išlaikomas ateityje.			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
5.6.1. Metinė miškų kirtimo norma pagal plotą arba tūrį turi būti nustatoma vadovaujantis tausojančiais ir dokumentuotais medienos prieaugio ar atsargų skaičiavimais.	Verifiers: <ul style="list-style-type: none"> • Augimo ir derliaus duomenys • Prognozės • Valdymo planas 		
5.6.2. MMITM miškų kirtimo apimtys ir normos neviršija augimo tempų ir nemažina ilgalaikio ekologinio vientisumo ir našumo miške.			
5.6.3. Veiklai, susijusiai su reguliariu metiniu kirtimu, 10 metų tęstiniai vidutiniai kirtimai negali viršyti vidutinį kasmetinį prieaugį.			
5.6.4. Kirtimo lygis nustatomas taip, kad reikalingų rūšių atsargos didėtų bėgant laikui, nebent			

yra nustatyta (valdymo plane) kad dabartinės atsargos (matuojamos vidutine nuolatine apimtimi per hektarą) viršija optimalų lygį			
5.6.5. Kai nuimamas ne medieninis miško derlius, pavyzdžiui sėklos, valdymo strategijos sujungia stebėjimą ir atsargų duomenis, kad apskaičiuoti tradicinius auginimo ir kirtimo rodiklius.			

PRINCIPAS NR. 6: POVEIKIS GAMTAI

Miškų ūkis turi išsaugoti biologinę įvairovę ir su ja susijusias vertybes, vandens išteklius, dirvožemį, unikalias ir lengvai pažeidžiamas ekosistemas bei kraštovaizdį, išlaikyti miško ekologines funkcijas bei miškų vientisumą.

C6.1. Poveikis aplinkai turi būti įvertintas, atsižvelgiant į miško ūkio darbų apimtį, intensyvumą ir išteklių unikalumą bei atitinkamai integruotas į miško ūkio sistemas. Vertinimas turi apimti tiek kraštovaizdžio problemas, tiek miško kirtimo bei medienos perdirbimo vietoje poveikį. Poveikis aplinkai turi būti įvertintas prieš neigiamą poveikį sukeliančių darbų pradžią.

Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
6.1.1. Didelėms MVJ: Naudojant patikimą mokslinę analizę, turimą informaciją, vietinėmis žiniomis ir patirtimi, įvertinamos MTV sąlygos, į kurias įeina: <ul style="list-style-type: none"> • Retos, galinčios išnykti arba nykstančios rūšys arba retos ekologinės bendruomenės; • Kitų buveinių ir rūšių valdymo interesai; • Vandens ištekliai ir susijusios pakrančių buveinių ir hidrologinės funkcijos; • Dirvožemių ištekliai; 	Įvertinimas apima visas neigiamą poveikį sukeliančias veiklas, kurias kontroliuoja savininkas/valdytojas : veikla, susijusi su medienos valdymu, rekreaciniu panaudojimu, transportu, medienos perdirbimu, ganyklomis, naudingų iškasenų gavyba, perdavimo linijomis ir kt.		

MMITM: prieš vykdant neigiamą poveikį sukeliančią veiklą, MVĮ įvertina galimą neigiamą poveikį dirvožemiui, vandens ištekliams, jautriai gyvūnijai ir augalijai, kraštovaizdžiui. Jei įstatymiškai yra reikalaujama – įvertinimas turi būti dokumentuotas.			
6.1.2. Prieš pradėdant neigiamą poveikį sukeliančią veiklą, MVĮ įvertina ir dokumentuoja galimą trumpalaikį ir ilgalaikį poveikį elementams, išvardintiems 6.1.1 punkte.	Gairės: į vertinimą turi būti įtraukta naujausia informacija, gauta iš mokslinės literatūros ir ekspertų. Poveikio įvertinimas turi apimti išteklių nustatymą, kurie gali būti paveikti valdymo veiklos. Papildoma informacija (tokia kaip išsamus aprašymas arba poveikio kiekybinis įvertinimas) kis priklausomai nuo išteklių unikalumo, galimos rizikos ir žingsnių, kurių bus imtasi išvengti ar sumažinti riziką.		
6.1.3. Naudojant poveikio 6.1.2. vertinimo išvadas, valdymo metodai yra parengiami ir įgyvendinami kad: 1) išvengti arba sumažinti neigiamą trumpalaikį ar ilgalaikį poveikį ir 2) išlaikyti ir/ar sustiprinti ilgalaikį ekologinį miško gyvybingumą.			
C6.2. Turi būti siekiama išsaugoti retas, nykstančias ir kitas saugomas rūšis bei jų buveines (pvz., lizdavietes bei maitinimosi plotus). Atsižvelgiant į miško ūkio darbų apimtį ir intensyvumą bei išteklių unikalumą, turi būti įsteigtos apsauginės zonos ir saugomos teritorijos. Medžioklė, žvejyba ir įvairių miško produktų naudojimas turi būti kontroliuojami.			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
6.2.1. Jei yra tikėtinas retų ir nykstančių rūšių buvimas, kaip nurodyta 6.1.1, tada yra atliekamas miško tyrimas, siekiant patvirtinti			

rūšių buvimą ar nebuvimą. Tyrimas atliekamas prieš pradėdant neigiamą poveikį sukeliančią veiklą arba daroma prielaida, kad potencialios nykstančios rūšys egzistuoja.			
6.2.2. Kai nykstančios rūšys egzistuoja arba numanoma, kad egzistuoja, pakeitimai valdyme yra daromi išlaikyti, atkurti arba pagerinti apimtį, kokybę ir gyvybingumą šių rūšių bei jų buveinių. Apsaugos zonos ir/ar saugomos teritorijos yra įsteigiamos nykstančioms rūšims, kai yra būtina išlaikyti ar pagerinti jų ilgalaikį ar trumpalaikį gyvybingumą. Apsaugos priemonės yra pagrįstos atitinkamomis mokslininkų rekomendacijomis, konsultacijomis su nepriklausomais ekspertais.	MMITM gairės: Jei nepriklausomi ekspertai nėra prieinami, MVĮ įsteigia apsaugos zoną, kad apsaugoti nykstančias rūšis arba pakoreguoja valdymą, sumažinant neigiamą poveikį nykstančioms rūšims.		
6.2.3. Pagal MVĮ galimybes, medžioklė, žvejyba, gaudymas spąstais, gėrybių rinkimas ir kita veikla yra kontroliuojama siekiant išvengti rizikos paveikti pažeidžiamas rūšis ir bendrijas.			
6.2.4. MVĮ nekerta medžių rūšių, kurios yra įtrauktos į CITES konvenciją.			
C6.3. Ekologinės funkcijos ir vertybės turi būti išsaugotos, sustiprintos ar atkurtos, įskaitant: a) Miškų apsiželdinimą ir sukcesiją b) Genetinę, rūšinę ir ekosistemų įvairovę c) Gamtos ciklus, kurie veikia miško ekosistemų produktyvumą			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
6.3.1. Kai egzistuoja reta ekologinė bendruomenė, yra daromi pakeitimai valdymo planuose ir jų	Gairės: . Apsaugos priemonės yra pagrįstos atitinkamomis mokslininkų rekomendacijomis,		

<p>įgyvendinime tam, kad išsaugoti, atkurti arba pagerinti bendruomenės gyvybingumą. Remiantis bendruomenės pažeidžiamumu, kai tai yra pagrįsta yra sudaromos apsaugos zonos ir/ar saugomos teritorijos</p>	<p>konsultacijomis su ekspertais.</p>		
<p>6.3.2. Valdymo praktika išlaiko ir padidina augalų rūšinę sudėtį, tokią, kokia natūraliai pasitaiko miške.</p>	<p>Tikslas: Šis rodiklis apima rūšių įvairovę apskritai, o ne tik komercines rūšis.</p>		
<p>6.3.3. Valdymas išlaiko, stiprina arba atkuria buveinių dalis, gausumu ir pasiskirstymu, panašias į natūraliai atsirandančius procesus. Šie komponentai apima:</p> <p>a) Didelius gyvus medžius, gyvus medžius, kurie nyksta, nuolaužas, mirusių medieną. a.LT1: Negyvos medienos ir nuolaužų kiekis yra daugiau nei 10 m³/ha. Medienos ruošos likučiai (kelmai, šakos ir pan.)</p> <p>b) Paveldo medžiai negali būti kertami.; b.LT1:Didelių, senų medžių liekanos nėra kertamos ar laikomos nuolaužomis. b.LT2: Didelės MVĮ imasi ypatingų pastangų, siekiant padidinti vietinių kietųjų lapuočių dalį. b.LT3 MMITM – imamasi ypatingų pastangų, siekiant išlaikyti vietinių kietųjų lapuočių dalį.</p> <p>c) Vertikalus ir horizontalus</p>			

<p>sudėtingumas</p> <p>d) Atrinkti medžiai išsaugojimui yra miške randami natūraliai dominuojančių rūšių.</p> <p>d.LT1: Biologinės įvairovės medžiai parenkami iš visos rūšių įvairovės, biologiniu požiūriu vertingiausių (dažniausiai vieni iš seniausių bei storiausių) ir vėjui atsparių medžių. Drėvėti medžiai ir medžiai su uokšais ir stambiais lizdais gali būti laikomi biologinės įvairovės medžiais.</p> <p>d.LT2: Pagrindiniuose kirtimuose (įskaitant plynuosius, atrankinius bei atvejinius) turi būti paliekama bent 10 vnt./ha biologinės įvairovės požiūriu vertingų gyvų medžių (5 medžiai kietųjų lapuočių atveju), kurie paliekami iki visiško suirimo. Medžiai turi būti atrenkami prieš vykdant kirtimus.</p> <p>d.LT3: Erdvinis biologinės įvairovės medžių išdėstymas plynose kirtavietėse turėtų būti palankus jų ilgam išlikimui ir naudingas nykstančioms bei retoms biologinės įvairovės požiūriu rūšims.</p>			
<p>6.3.4. MVĮ įvertina riziką, ir kaip reikalaujama, rengia ir įgyvendina strategiją, skirtą užkirsti kelią arba kontroliuoti invazines rūšis, įskaitant:</p>	<p>Pastaba: Kai MVĮ gali įrodyti, kad invazinių rūšių nėra arba jų pavojus yra mažas, šis rodiklis gali būti netaikomas.</p>		

<p>1. metodus nustatyti invazinių rūšių laipsnį ir grėsmę vietinėms rūšims ir ekosistemoms.;</p> <p>2. įgyvendinti valdymo praktiką, mažinančią invazinių rūšių sukūrimo, augimo ir platinimo riziką;</p> <p>3. kontrolės priemonių ir valdymo praktikos stebėseną siekiant įvertinti jų veiksmingumą užkertant kelią arba kontroliuojant invazines rūšis.</p>			
<p>C6.4 Pavyzdiniai (tipiniai) kraštovaizdyje egzistuojančių ekosistemų plotai, atsižvelgiant į miško ūkio darbų apimtį ir intensyvumą bei veikiamų išteklių unikalumą turi būti užfiksuoti žemėlapiuose ir išsaugoti savo natūraliame būvyje.</p>			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
6.4.1. MMIMT: MVĮ saugo tipinius pavyzdžius egzistuojančios retos ir/ar nykstančios ekosistemų plotus, jos natūralioje būklėje.	Pastaba: TEP = tipinis ekosistemų pavyzdys		
6.4.2. Saugomi plotai minimi 6.4.1. punkte atrenkami pagal identifikuotas pagrindines ekologines vietas, nustatytas konsultuojantis su suinteresuotomis aplinkosauginėmis šalimis, vietine valdžia bei mokslo atstovais.			
6.4.3. TEP įvertinimas yra reguliariai peržiūrimas ir prireikus atnaujinamas (bent kas 10 metų), siekiant nustatyti jei TEP poreikis nepakito.			
<p>C6.5. Nurodymai, kaip kovoti prieš eroziją, sumažinti miškui daromą žalą kirtimų metu, tiesiant kelius ir atliekant kitus darbus, o taip pat apsaugoti vandens išteklius, turi būti įteisinti ir įgyvendinami.</p>			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir	Vertintojų pastabos	Atitikimas

	pastabos		(A, NA ar NT)
6.5.1. MVĮ turi raštiškas gaires, kurios apima visas technines specifikacijas, reikalingas šiam kriterijui.			
6.5.2. Miškotvarkos veikla, įskaitant miško paruošimą, kirtimų skyrimą, metodus, techniką yra parenkama taip, kad apsaugoti vandens ir dirvožemio išteklius, išvengti erozijos, nuošliaužų ir didelių dirvožemio pažeidimų. Miško ruošą ir kita veikla gerokai padidinti nuošliaužų riziką yra neleistina plotuose, kur nuošliaužų grėsmė yra didelė.			
6.5.3. Transportavimo sistema, įskaitant projektavimą ir statymą nuolatinių ir laikinų kelių, takų, vandens perėjų, yra sukurta, prižiūrima ir/ar rekonstruojama sumažinti ilgalaikį ir trumpalaikį poveikį aplinkai, buveinių susiskaldymui, dirvožemio ir vandens trikdžiams.			
C6.6. Miško ūkio subjektai turi skatinti aplinkai palankių necheminių kovos su kenkėjais priemonių sukūrimą ir taikymą bei siekti, kad būtų vengiama cheminių pesticidų naudojimo. Turi būti uždrausti Pasaulio sveikatos organizacijos 1A ir IB tipo bei chloruoti hidrokarbonatų pesticidai; pesticidai, kurie yra nuodingi ir išlieka biologiškai aktyvūs bei kaupiasi maisto grandinėje; taip pat kiti pesticidai, kurie yra uždrausti tarptautinių organizacijų. Jeigu chemikalai yra vartojami, siekiant sumažinti pavojų sveikatai ir aplinkai, turi būti naudojamos atitinkamos apsaugos priemonės bei apmokomi darbuotojai			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
6.6.1. Visų cheminių pesticidų naudojimas medelynuose, miško tvarkymo vienetuose (MTV) yra integruotame kenkėjų valdymo kontekste, pesticidai yra naudojami tik			

tada, kai ne-cheminė veikla buvo pripažinta neveiksminga arba neįperkama.			
<p>6.6.2. Jei MVĮ naudoja pesticidus:</p> <ul style="list-style-type: none"> • MVĮ turi pilną sąrašą naudojamų pesticidų. • Saugo visus įrašus apie pesticidų panaudojimą. • Laikosi visų taisyklių transportuojant bei saugant. • Darbuotojai ir rangovai naudoja atitinkamą įrangą, siekiant užtikrinti saugų darbą. • Užtikrina reikalingą mokymą, susijusį su pesticidų transportavimu, saugojimu bei naudojimu. 			
6.6.3. MVĮ neturi naudoti labia pavojingų cheminių pesticidų., kaip nurodyta FSC (FSC-POL-30-601).			
C6.7. Chemikalai, tara, skystos ir kietos neorganinės atliekos, įskaitant kurą ir tepalus, turi būti pašalinamos aplinkai nekenksmingu būdu ir ne darbo vietoje.			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
6.7.1. Chemikalai, jų tara, skystos ir kietos atliekos, nepriklausomai nuo to, ar jos atsiranda miškų ūkio veikloje, ar medienos perdirbimo metu, turi būti surenkamos ir pridudamos tvarkyti aplinkosauginiu požiūriu priimtinais ir teisėtais metodais.			
6.7.2. Turi būti dedamos pastangos kontroliuoti ir			

sumažinti miškų teršimą bet kokiomis atliekomis, įskaitant miško lankytojų paliktas šiukšles.			
6.7.3. Miško technikoje turi būti tinkamos tepalų absorbuavimo priemonės.			
6.7.4 Tinkamos tepalų absorbuavimo priemonės ar neleidžiančios degalams ir tepalams nutekėti talpos turi būti naudojamos motorinių pjūklų užpildymo vietose.			
6.7.5. MVĮ turi nenumatyti atvejų planus ir procedūras apsaugojimui nuo išsiliejimų, avarijų, susijusių su cheminiais pesticidais, alyva, degalais, kitomis cheminėmis medžiagomis.	<p>Pavyzdžiai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Transporto priemonių ir grandinių pjūklų priežiūra vykdoma kaip privaloma, siekiant išvengti išsiliejimų. • Darbuotojai yra apmokyti kaip reaguoti į cheminių produktų išsiliejimą. 		
C6.8. Pagal nacionalinius įstatymus ir tarptautiniu mastu pripažintas mokslines rekomendacijas biologinės kontrolės medžiagų naudojimas turi būti užfiksuotas dokumentuose, minimaliai sumažintas, stebimas ir griežtai kontroliuojamas. Turi būti uždraustas genetiškai modifikuotų organizimų naudojimas			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
6.8.1. Nėra naudojami genetiškai modifikuoti organizmai MTV.			
6.8.2 Visa veikla, kurioje naudojamos biologinės kontrolės medžiagos yra griežtai stebima..			
6.8.3. Biologinės kontrolės priemonių naudojimas vyksta tada, kai akivaizdžiai būtina ir tik esant griežtiems protokolams, laikantis taikomų įstatymų ir protokolų.			
C6.9. Siekiant išvengti neigiamo ekologinio poveikio, egzotinių rūšių naudojimas turi būti atidžiai			

kontroliuojamas ir nuolat stebimas.			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
6.9.1. Egzotinės rūšys (medžių, floros ir faunos) yra pristatomi į apibrėžtą miško plotą tiksliai po tyrimo, kuris įrodė, kad jie nėra invaziniai 6.9.1.1. Ne medieninės egzotinės rūšys neturi būti auginamos miške, išskyrus mokslinius ir rekreacinius tikslus.			
LT 6.9.2: 6.9.2.1 Rūšys, natūraliai augančios Vidurio Europoje ir galinčios plisti Lietuvoje dėl klimato kaitos, gali būti toleruojamos, esant teigiamoms mokslininkų rekomendacijoms. 6.9.2.2. Rūšių iš Vidurio Europos sodinimas negali būti naudojamas išstumti vietines lietuviškas rūšis.			
C6.10. Miškų pavertimas plantaciniais želdiniais ar ne miško naudmenomis galimas tik tokiais atvejais, kai: a) tai apima tik labai mažą miško žemės valdos dalį b) kai miškas nėra miško žemėje turinčioje didelę aplinkosauginę reikšmę a) c) kai toks miškų pavertimas gali užtikrinti papildomą ilgalaikę, esminę aplinkosauginę naudą miško žemės valdoje.			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
6.10.1. Miško žemė neturi būti paverčiama plantaciniais želdiniais ar kitos paskirties žemės naudmenomis, nebent pavertimas grindžiamas teisinėmis procedūromis.			
6.10.2. Jei vyksta pavertimas, jis neturi viršyti 5% MTV per bet kokį 5 metų periodą ir turi turėti			

atsakingų valdžios institucijų paramą bei paramą socialinių ir aplinkosaugos subjektų (žr. FSC-ADV-30-602			
6.10.3. Miškas ir miško žemė, turinti didelę aplinkosauginę reikšmę, negali būti paverčiama ne miško naudmenomis.			
6.10.4. MVĮ neturi vykdyti veiklos, prisidedančios prie natūralių miškų sunaikinimo arba esminių pakeitimų arba kitų natūralių ekosistemų tipų srityse, nesančiose MVĮ įvertinimo srityse.			

PRINCIPAS NR. 7: MIŠKO TVARKYMO PLANAS

Miškotvarkos projektas turi būti paruoštas, įgyvendinamas ir nuolat atnaujinamas, atsižvelgiant į darbų apimtį ir intensyvumą. Aiškiai turi būti apibrėžti ilgalaikiai miškų ūkio tikslai ir priemonės jiems pasiekti

7.1. Miškotvarkos projektas ir pagalbiniai dokumentai turi apimti:

- a) miško ūkinės veiklos tikslus;
- b) tvarkomų miško išteklių,
- c) aplinkosauginių apribojimų, žemės naudojimo ir nuosavybės teisių, socialinių ir ekonominių sąlygų ir gretimų žemių aprašymus;
- d) miškininkystės ir/arba kitų miško ūkio sistemų, pagistų miško ekologija bei išteklių inventorizacijos metu surinkta informacija, aprašymus;
- e) metinės kirtimų apimtį pagrindimą pasirengimą miškų augimo ir dinamikos stebėsenai;
- f) aplinkosaugines priemones, pagrįstas poveikio aplinkai įvertinimu;
- g) retų, nykstančių ir kitų saugomų rūšių identifikavimo ir išsaugojimo planus;
- h) miško išteklius, įskaitant saugomas teritorijas, planuojamus miško ūkio darbus ir žemės nuosavybę apibūdinančius žemėlapius;
- i) kirtimo būdų bei jiems naudojamos technikos aprašymą ir pagrindimą

Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
7.1.1. Miško tvarkymo planas (MTP) nustato miško ir jo išteklių nuosavybę ir juridinį statusą, įskaitant savininkų ir kitų teises.			
7.1.2. MVP sudaro bendras istorijos aprašymas, įskaitant miško nuosavybę ir naudojimą.			
7.1.3. MVP apibūdina: a) dabartinę medienos ir nemedieninių produktų būklę. b) pageidaujamą būklę ateityje; c) istorinę ekologinę būklę. d) taikomus tvarkymo tikslus ir veiksmus, siekiant sukurti norimą būklę ateityje.			

7.1.4. Į MTP įeina kraštovaizdžio aprašymas.			
7.1.5. Į MTP įeina veiksmai ir išteklių skirti apsaugoti: -retas, galinčias išnykti ir nykstančias rūšis, - augalų rūšis ir bendruomenių įvairovę bei gyvūnijos buveines. - vandens išteklius, - dirvožemio išteklius, - didelės aplinkosauginės vertės miškus, - kitas svarbias tvarkymo sritis.			
7.1.6. Jei egzistuoja invazinės rūšys, MTP aprašo invazinių rūšių būklę, taikomus tvarkymo tikslus ir kaip jie bus kontroliuojami.			
7.1.7. MTP aprašoma vabzdžių ir ligų, esamų ir numatomų protrūkių bei kaip vabzdžiai ir ligos bus valdomos.			
7.1.8. Jei naudojamos cheminės medžiagos, plane aprašoma kas naudojama, taikymas ir kaip tvarkymo sistema atitinka 6.6 kriterijų.			
7.1.9. Jei yra naudojama biologinė kontrolė, planas nurodo, kas naudojama, taikymas ir kaip tvarkymo sistema atitinka kriterijų 6.8			
7.1.10. MTP aprašo bendrą paskirtį, būklę ir priežiūrą, reikalingą transporto tinklui.			
7.1.11. MTP aprašoma, kaip rūšių atrankos ir			

kirtimų normos apkaičiavimai buvo sukurti atitikti 5.6 kriterijų.			
7.1.12. MTP aprašo suinteresuotų šalių konsultavimo procesus.			
C7.2. Siekiant atsižvelgti į stebėsenos rezultatus ar naują mokslinę ir techninę informaciją bei reaguoti į kintančias aplinkosaugines, socialines ir ekonomines sąlygas, miškotvarkos projektas turi būti periodiškai peržiūrimas.			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
7.2.1. Vidinės miškotvarkos projekto (ir/arba metinio veiklos plano) peržiūrėjimas ir koregavimas turi būti atliekamas laiku ir reguliariai (peržiūrėjimo periodas ne ilgesnis kaip 15 metų)			
7.2.2. Dideli ir vidutiniai MTV: Vidinės miškotvarkos projekto peržiūrėjimas turi apimti miškininkystės, aplinkosauginių, socialinių ir ekonominių sąlygų pasikeitimus. Taikoma tik MMITM: Vidinės miškotvarkos projekto peržiūros turi atitikti nacionalines proceduras.			
C7.3. Miško ūkio darbuotojai turi būti atitinkamai apmokomi ir prižiūrimi, siekiant užtikrinti kokybišką miškotvarkos projekto įgyvendinimą			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
7.3.1. Dideli MTV: MTV vadovai ir specialistai privalo turėti tinkamą pageidautina valstybiniu mastu pripažintą kvalifikaciją, garantuojančią sugebėjimus planuoti ir organizuoti miškų ūkio ir kitus vidinės miškotvarkos projekte numatytus darbus.	Įrodymai: <ul style="list-style-type: none"> • Pokalbiai su darbuotojais • Mokymų įrašai • Darbuotojų ir rangovų įvertinimas 		
7.3.2. Dideliems MTV : turi būti dokumentuotos			

taisyklės, pagal kurias miško darbuotojai ir rangovai yra pilnai apmokyti pagal savo funkcijas, įgyvendinant valdymo planus .			
7.3.3. Turi būti prižiūrimi įrašai, kad kiekvienas miško darbuotojas buvo apmokytas pagal valdymo planą.			
C7.4. Gerbdami informacijos konfidencialumą miško ūkio darbuotojai turi pateikti visuomenei prieinamą pagrindinių miškotvarkos projekto elementų santrauką apimančią informaciją paminėtą 7.1. kriterijuje.			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
7.4.1. Gerbiant miško savininkų privatumą, MTP arba MVP santrauka, kuri apima elementus, apibūdintus 7.1 kriterijuje, turi būti prieinama viešai ir nemokamai.			
7.4.2. MVĮ atnaujina viešą MTP santrauką bent jau MTP peržiūrą.			

PRINCIPAS NR. 8: STEBĖSENA IR ĮVERTINIMAS

Stebėseną, atsižvelgiant į miškų ūkio apimtį ir intensyvumą turi įvertinti miškų buklę, produkcijos kiekį, gamybos grandinę miško ūkio veiklą bei jos poveikį aplinkai ir visuomenei.

C8.1. Stebėsenos dažnumas ir intensyvumas turi būti nustatomas, atsižvelgiant į miško ūkio darbų apimtį ir intensyvumą bei veikiamos aplinkos sudetingumą ir pažeidžiamumą. Stebėsenos procedūra turi būti pastovi ir vykdoma periodiškai, kad būtų galima palyginti rezultatus ir įvertinti pokyčius.

Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
8.1.1. Atitinkamai pagal veiklos mastą ir intensyvumą, yra raštiškos taisyklės periodiškiems miškų būklės stebėjimams, valdymo veiksams, plano atitikimui bei gamybos grandžiai.			
8.1.2. Miško valdytojai turi parodyti įrodomus įrašus			

įgyvendinant stebėsenos taisykles, kurios yra pastovios ir pritaikomos per laiką			
C8.2. Miško ūkis turi apimti mokslinius tyrimus bei duomenų rinkimą siekiant gauti bent minimalią informaciją apie šiuos indikatorius: <ul style="list-style-type: none"> a) visų gaunamų miško produktų kieki, b) medienos prieaugį, miško atsizeldinimą ir kitas miško charakteristikas, c) floros ir faunos buklę bei jos pokyčius, d) kirtimų ir kitų miško darbų poveikį aplinkai ir visuomenei, e) miško ūkio kaštus, produktyvumą ir rentabilumą. 			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
8.2.1. Visiems komerciškai iškirštiems produktams vedamas aprašas, kurį sudaro: rūšys, kiekiai, atsargos, regeneracija, sudėtis ir struktūra, medienos kokybė.			
8.2.2. MVĮ periodiškai gauna duomenis, reikalingus MTV stebėti buvimą: <ol style="list-style-type: none"> 1. Retų, galinčių išnykti ir nykstančių rūšių bei/ir jų buveinių 2. Yprastas ir retas augalų bendrijas ir/ar buveines 3. Invazinių rūšių padėtį, egzistavimą ir gausumą. 4. Sąlygas saugomų zonų bei buferinių zonų. Didelės aplinkosauginės vertės miškų.			
8.2.d.1. Stebėseną atliekama siekiant užtikrinti, kad specifiniai planai ir operacijos yra tinkamai įgyvendintos, poveikis aplinkai ir neigiamą poveikį kelianti veikla yra sumažinta bei kirtimų gairės yra efektyvios.			
8.2.d.2. Didelėms MVĮ: MVĮ stebi atitinkamas socialines ir ekonomines problemas, įskaitant socialinį kirtimų			

poveikį, dalyvavimą vietos mokyme ir įdarbinime, ir vietinę perkamąją galimybę.			
8.2.d.3. Suinteresuotų šalių reakcija į tvarkymo veiklą yra stebima ir registruojama.			
8.2.e. MVĮ stebi sąnaudų ir pajamų valdymą, siekiant įvertinti produktyvumą ir efektyvumą.			
C8.3. Miško ūkio specialistai turi dokumentais pagrįsti kiekvieno miško produkto judėjimą nuo jo kilmės (procesas žinomas kaip "gamybos grandinės sertifikavimas"), siekiant užtikrinti proceso priežiūrą ir suteikti galimybę sertifikuojančioms organizacijoms gauti informaciją			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
8.3.1. <i>Miškų savininkams <10,000 ha:</i> 8.3.1) MVĮ turi rašytines procedūras sertifikuotų produktų sekimui, žinomam kaip gamybos grandis (COC). Į šias procedūras turėtų bent jau įeiti:			
<ul style="list-style-type: none"> • Priemonės, skirtos kontroliuoti ir sekti duomenis, susijusius su kirtimų apimtimi ir kilme (pvz., masės, atsargos ir kiti matavimai) miške, transportuojant, kraunant ir apdorojant, kontroliuojamos MVĮ. • Aprašymas FSC produktų grupių ir sertifikato kodų ant sąskaitų faktūrų ir kitų dokumentų, susijusių 			

<p>su sertifikuotų produktų pardavimu.</p> <ul style="list-style-type: none"> Aprašymas priemonių, naudojamų atskirti sertifikuotus miško produktus nuo nesertifikuotų, tokių kaip etiketės, žymėjimas, atskiras sandėliavimas ir sąskaitos faktūros bei kiti dokumentai, kurie lydi produktus iki pardavimo. <p><i>Miškų savininkams >10,000ha arba grupiniams sertifikatams:</i> MVĮ turi rašytines procedūras sertifikuotos produkcijos stebėjimui, žinomam kaip gamybos grandis (COC)</p>			
<p>8.3.2. MVĮ nuosekliai vykdo COC procedūras, apibrėžtas 8.3.1. punkte.</p>			
<p>8.3.3. Jei MVĮ nori naudoti logotipą ir/ar kitus prekinis ženklus FSC ar SCS ant savo produkcijos, leidiniuose, interneto svetainėje, prieš naudojimą turi gauti dokumentuotą leidimą iš SCS.</p>			
<p>C8.4. Įgyvendinant ir peržiūrint miškotvarkos projektą, reikia atsivėlgti ir j stebėsenos rezultatus.</p>			
<p>Rodikliai</p>	<p>Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos</p>	<p>Vertintojų pastabos</p>	<p>Atitikimas (A, NA ar NT)</p>
<p>8.4.1. MVĮ stebi ir dokumentuoja padėtį, ar yra įvykdomi MTP numatyti tikslai, taip pat ir ryškūs nukrypimai nuo MTP.</p>			
<p>8.4.2. Jei stebėsenos rezultatai rodo, kad valdymo</p>			

tiksiai ir gairės nėra veiksmingos, siekiant atitikti šį standartą, tada tiksiai ir gairės yra modifikuojamos.			
C8.5. Gerbdami informacijos konfidencialumą miško ūkio darbuotojai turi pateikti visuomenei 8.2. kriterijuje išvardintų indikatorių stebėsenos rezultatų santrauką.			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
8.5.1. Saugant MVĮ konfidencialumą, yra pateikiami visi stebėsenos rezultatai arba atbaujunta informacija apie paskutinę stebėseną. Jie turi būti viešai prieinami.			
8.5.2. MVĮ atnaujinama viešą stebėsenos rezultatų santrauką bent jau tada, kai yra peržiūrėti MTP.			

PRINCIPAS 9. DIDELĖS APLINKOSAUGINĖS VERTĖS MIŠKŲ IŠSAUGOJIMAS

Miškų ūkio veikla ypatingą vertę turinčiuose miškuose turi būti vykdoma siekiant išsaugoti ar sustiprinti šiems miškams būdingas savybes. Sprendimai dėl ypatingos vertės miškų visuomet turi būti priimami prevencinio požiūrio kontekste.

C9.1. Ypatingos vertės miškų atitinkamų savybių esamos buklės įvertinimas bus atliktas, atsižvelgiant į ūkinės veiklos šiuose miškuose apimtį bei intensyvumą.

Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
9.1.1 MVĮ vykdo įvertinimą, kad nustatyti Didelės aplinkosauginės vertės (DAV) požymius esančius miško valdymo vienetė. Į šį įvertinimą įeina: - Patikrinimas regioninių ir nacionalinių aplinkosaugos duomenų bazių ir žemėlapių; - Patikrinimas nacionalinio DAV miškų rinkinio. - Miškų inventorizacijos duomenų svarstymas bei miško darbuotojų ir rangovų pastebėjimai ar pasitarimai	Taikymas Lietuvai: Buvimas ar nebuvimas šešių DAV tipų turi būti dokumentuotas DAV įvertinime didelių ir MMITM MVĮ.		

<p>su MVĮ.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pokalbiai su biologais, moksliniais ekspertais, vietos bendruomene ir kitomis suinteresuotomis šalimis. - Galimų grėsmių DAV nustatymas ir dokumentacija 			
<p>C9.2. Konsultacines sertifikavimo proceso dalies metu ypatingas dėmesys turi būti skiriamas identifikuotoms aplinkosauginėms savybėms ir būdams joms išsaugoti bei stiprinti.</p>			
<p>Rodikliai</p>	<p>Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos</p>	<p>Vertintojų pastabos</p>	<p>Atitikimas (A, NA ar NT)</p>
<p>9.2.1. Rezultatai, gauti iš pasitarimų su suinteresuotomis šalimis dėl DAV, turi aiškiai parodyti nustatytas išsaugojimo vertes, taip pat siūlomas strategijas jų priežiūrai, plėtrai arba grėsmių mažinimui. Didelės MVĮ dokumentuoja šį pasitarimą.</p>			
<p>9.2.2. MVĮ turi palaikyti sąrašą visų su tuo susijusių suinteresuotomis šalimis, kurias būtų galima apklausti dėl DAV miškų.</p>			
<p>9.2.3. Konsultacijos su interesuotomis šalimis parodo, kad miškų valdymo veikla nuosekliai gina didelės išliekamosios vertės plotus.</p>			
<p>C9.3. Miškotvarkos projekte turi būti numatytos specifinės priemonės, užtikrinančios atitinkamų aplinkosauginių savybių išsaugojimą ir/arba stiprinimą prevencinio požiūrio kontekste. Šios priemonės turi būti įtrauktos į viešai prieinamą miško tvarkymo plano santrauką</p>			
<p>Rodikliai</p>	<p>Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos</p>	<p>Vertintojų pastabos</p>	<p>Atitikimas (A, NA ar NT)</p>
<p>9.3.1. MVĮ miškotvarkos projekte ir jo viešojoje santraukoje, apibūdina</p>			

išsaugojimo vertybes kiekvieno DAV ploto, esančio MVĮ taip pat naudojamus veiksmus, siekiant išlaikyti ir/ar sustiprinti šias vertybes..			
9.3.2. MVĮ atnaujina DAV viešą santrauką bent jau MTP peržiūra.			
C9.4. Kasmetinė stebėseną turi būti vykdoma, siekiant įvertinti priemonių, skirtų užtikrinti bei stiprinti aplinkosauginės savybes, efektyvumą.			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
9.4.1. Measurable monitoring indicators, including qualitative and quantitative, are developed and presented in the HCV section of the FMP.			
9.4.2. Laikantis operacijų masto ir intensyvumo, metinė ar periodinė stebėseną yra vykdoma, sutelkiant dėmesį į efektyvumą, pagal kurį DAV valdymo ir apsaugos priemonės išlaiko ir /ar didina atitinkamus apsaugos požymius.	MMITM gairės: stebėseną gali būti daugiau laisva, bet pakankamai efektinga nustatyti DAV grėsmes. Kai nustatoma grėsmė, stebėsenos veiksmai gali dažniau pasikartoti kol grėsmė sumažėja.		
9.4.3. DAV stebėsenos rezultatai yra naudojami keičiant DAV valdymą ir apsaugos politiką, taip pat peržiūrint MTP.			
9.4.4. DAV įvertinimas yra vertinamas iš naujo kas 10-15 metų, kad užtikrinti naujų DAV atradimą bei buvusių DAV tinkamą ilgalaikę priežiūrą ir/ar plėtrą.			

PRINCIPAS NR. 10: PLANTACINIAI ŽELDINIAI

Plantaciniai želdiniai turi būti planuojami ir tvarkomi pagal 1 - 9 principus ir kriterijus bei remiantis 10 principu ir jo kriterijais. Plantaciniai želdiniai teikia socialinių ir ekonominių privalumų bei prisideda tenkinant pasaulio poreikį medienos produktams, jais taip pat siekiama sumažinti natūralių miškų naudojimą bei skatinti jų atkuriamąją apsaugą.

C10.1. Ūkininkavimo tikslai plantaciniuose želdiniuose, įskaitant natūralių miškų apsaugos ir atkūrimo tikslus, turi būti aiškiai apibrėžti miško tvarkymo plane ir akivaizdūs, įgyvendinant planą.

Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
10.1.1. Yra aiškiai apibūdinti valdymo tikslai ir nurodymai MTV plantaciniams želdiniams .			
10.1.2. MVĮ rodo aiškia pažangą įgyndinant miškų valdymo plano dalis, nukreiptas į miškų išsaugojimą, biologinę įvairovę ir atkūrimo tikslus.			

C10.2. Plantacinių želdinių išplanavimas ir išdėstymas turi prisidėti prie natūralių miškų apsaugos ir atkūrimo bei nedidinti jų naudojimo. Priklausomai nuo numatomų darbų apimtys, planuojant plantaciją, turi būti naudojami laukinės gyvūnijos migracijos koridoriai, paupių apsaugos zonos ir skirtingos apyvartos bei amžiaus struktūros medynų mozaika. Plantacinių želdinių sklypų dydis ir išsidėstymas turi atitikti panašaus tipo miškų išsidėstymą natūraliame kraštovaizdyje.

Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
10.2.1. Erdvinė miško želdinių struktūra su plantaciniais želdiniais imituoja natūralų miško peizažą.			
10.2.2. Į plantacijų formavimą įeina miško želdinių įvairovė pagal amžių ir rotacijos periodus .			
10.2.3. MVĮ nustato ir saugo visas natūralios augalijos teritorijas, esančias MTV.			
10.2.4. MVĮ saugo, palaika ir didina natūralios augalijos ir gyvūnijos koridorius.			
10.2.5. Prie vandentakių ir			

aplink vandens telkinius yra buferinės apsaugos zonos, pagal 6.3.4 punktą. Pakrantės buferio plotis gali viršyti numatytas 6.5.5. punkte.			
C10.3. Siekiant padidinti ekonominį, ekologinį ir socialinį stabilumą, skatinama plantacinių želdinių kompozicinė įvairovė, kuri gali apimti ūkinio vieneto dydį ir išsidėstymą kraštovaizdyje, rūšių skaičiaus ir jų genetinės kompozicijos, amžiaus klasių ir struktūrų įvairovė.			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
10.3.1. MVĮ naudoja įvairias rūšis, kilmes, ir/ar klonus, siekiant optimalaus ekonominio, ekologinio ir socialinio stabilumo.			
10.3.2. Į miškotvarkos projektą įeina veiklos įvairovė, tokia kaip: skirtingas kertamų medžių amžius, įvairių dydžių ir formų kirtimai, priežiūra savaime įsisėjančių augalų miško želdiniuose			
C10.4. Rūšių parinkimas sodinimui turi būti pagrįstas bendru jų atitikimu augavietei ir ūkininkavimo tikslams. Siekiant skatinti biologinę įvairovę veisiant plantacinius želdinius ir atstatant degradavusias ekosistemas, pirmenybė teikiama vietinėms rūšims. Introdukuotos rūšys, kurios turi būti naudojamos tik tuo atveju, kai duoda geresnius rezultatus negu vietinės, turi būti atidžiai stebimos, siekiant laiku užfiksuoti netikėtą nykimą, ligų ar kenkejų antpuolius ir neigiamą ekologinį poveikį.			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
10.4.1. Sodinimo rūšys yra parenkamos, remiantis tinkamumu miško sąlygoms (dirvožemis, topografija, klimatas).			
10.4.2. Kur buvo pasirinktos egzotinės rūšys, MVĮ turi aiškiai pagrįsti šitą pasirinkimą, įrodant, kad jos yra geresnės už vietines.			
10.4.3. Jokios rūšys negali būti sodinamos dideliu mastu, kol vietiniai tyrimai ir/ar patyrimas neparodė, kad jos yra gerai prisitaikiusios miške ir, kad invazinės savybės gali			

būti kontroliuojamos			
10.4.4. Jeigu naudojamos egzotinės introdukuotos medžių rūšys, medyne turi būti bent 20 procentų vietinės kilmės medžių rūšių.			
C10.5. Atsižvelgiant į plantacinių želdinių dydį ir regioninius standartus, dalis ploto turi būti tvarkoma taip, kad jame atsikurtų natūrali miško danga.			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
10.5.1. Tipinės arba egzistuojančios natūralios ekosistemos yra prižiūrimos ir atstatomos savo natūralioje būsenoje.			
10.5.2. Apželdinimo ir valdymo praktika turi išsaugoti arba gerinti ekologines vertes, susijusias su natūralios augmenijos teritorijos apsauga.			
C10.6. Reikia imtis priemonių, kad būtų išsaugota ar pagerinta dirvožemio struktūra, derlingumas ir biologinis aktyvumas. Kirtimo apimtys ir metodai, kelių ir takų tiesimas bei priežiūra ir rūšių parinkimas neturetų sukelti ilgalaikio poveikio dirvožemio ir vandens kokybei, vandens režimui.			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
10.6.1. Turi būti imtasi priemonių, siekiant išlaikyti ar padidinti dirvožemio derlingumą ir biologinį aktyvumą.			
10.6.2. Kur įvyko nuvertėjimas ar kitas neigiamas poveikis dirvožemiui ir vandens ištekliams, MVĮ turi įgyvendinti priemones, skirtas sumažinti šį poveikį.			
C10.7. Reikia imtis priemonių, kad būtų išvengta kenkėjų, ligų, gaisrų ir invazinių augalų plitimo. Integruota apsauga nuo kenkėjų, teikiant pirmenybę biologiniams, o ne cheminiams apsaugos metodams, turi būti esminė sudėtinė miško tvarkymo plano dalis. Ūkininkaujant plantacijose ir medelynuose, reikėtų stengtis išvengti cheminių pesticidų ir trąšų naudojimo. Chemikalų naudojimas			

taip pat aptartas 6.6. ir 6.7. kriterijuose.			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
10.7.1. Valdymo plane egzistuoja integruotas kenkėjų valdymo planas.			
10.7.2. Imamasi priemonių, kad užkirsti kelią kenkėjų, ligų, gaisrų ir invazinių augalų paplitimui.			
10.7.3. MVĮ turi įgyvendinti strategiją, kaip sumažinti cheminių pesticidų ir trąšų naudojimą.			
10.7.4. MVĮ turi įgyvendinti programą, gaisrų kontrolei ir prevencijai.			
C10.8 Papildant 4, 6 ir 8 principuose aptartus elementus, plantacinių želdinių stebėseną priklausomai nuo darbų apimties ir intensyvumo turi apimti periodišką tiesioginio ir netiesioginio ekologinio ir socialinio poveikio įvertinimą (pvz., savaiminį atsiželdinamąjį poveikį vandens resursams ir dirvožemio derlingumui, poveikį vietiniam pragyvenimo lygiui ir socialinei gerovei). Jokia rūšis negali būti sodinama, kol moksliniai tyrimai ar patirtis neparodė, kad ši rūšis gali prisitaikyti prie aplinkos sąlygų, neturi neigiamo ekologinio poveikio kitoms ekosistemoms ir nėra invazinė. Ypatingas dėmesys bus kreipiamas į žemės įsigijimo plantaciniams želdiniams socialinius klausimus, ypatingai į vietinių gyventojų teisių į nuosavybę.			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
10.8.1. MVĮ stebi galimą ekologinį miško ir ne tik poveikį dėl plantacijų valdymo veiklos.			
<i>MTV (miškų tvarkymo vienetui) susiduriant su MMITM reikalavimais taikomi šie rodikliai: rodikliai neturi būti naudojami vertinant ne MMITM veiklą</i>			
10.8.2. MVĮ dokumentuoja neigiamą socialinį ar aplinkosauginį poveikį ir kuria įgyvendinamas priemonės nukreipti ta poveikį.			
C10.9 Plantacijos, kurios nuo 1994 m. lapkričio mėnesio buvo įveistos plotuose, paverstuose iš natūralių miškų, paprastai negali būti sertifikuojamos. Sertifikavimas gali būti leidžiamas tik tokiais atvejais, kai sertifikuojančiai organizacijai yra pateikiami pakankamai aiškūs įrodymai, kad miško			

valdytojas ar savininkas nėra tiesiogiai ar netiesiogiai atsakingas už tokį natūralaus miško pavertimą miško plantacijomis.			
Rodikliai	Įrodymai, pavyzdžiai ir pastabos	Vertintojų pastabos	Atitikimas (A, NA ar NT)
10.9.1. Yra įrašai su pakankamai informacijos, leidžiančios SCS auditoriui (iams) nustatyti, kad plantaciniai želdiniai neužima žemės, paverstos iš natūralių miškų nuo 1994 metų lapkričio mėnesio			
10.9.2. Jei teritorija paversta plantacija po 1994 metų, turi būti aiškūs įrodymai, kad dėl to nebuvo atsakingas dabartinis valdytojas/savininkas.			

PRIEDAS 1

PAGRINDINIŲ MIŠKŲ ŪKĮ REGLAMENTUOJANČIŲ TEISĖS AKTŲ SĄRAŠAS

Lietuvos Respublikos Įstatymai:

1. [Lietuvos Respublikos Konstitucija](#)
2. [Misku įstatymas](#)
3. [Žemės įstatymas](#)
4. [Žemės reformos įstatymas](#)
5. [Administraciniu teises pažeidimu kodeksas](#)
6. [Baudziamasis kodeksas](#)
7. [Piliecių nuosavybės teisių ir išlikusių nekilnojamojo turto atkurimo įstatymas](#)
8. [Teritorijų planavimo įstatymas](#)
9. [Saugomų teritorijų įstatymas](#)
10. [Laukinės gyvūnijos įstatymas](#)
11. [Saugomų gyvūnų, augalų, grybų rūšių ir bendrijų įstatymas](#)
12. [Laukinės augalijos įstatymas](#)
13. [Fitosanitarijos įstatymas](#)
14. [Augalų nacionalinių genetinių išteklių įstatymas](#)
15. [Medžioklės įstatymas](#)
16. [Mokescių už valstybinius gamtos išteklius įstatymo 3. 4. 6. 7. 11 straipsnių papildymo ir pakeitimo įstatymas](#)
17. [Dėl Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo nutarimo „Dėl Savivaldybės gamtos apsaugos fondo nuostatų“ pakeitimo](#)

Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai:

1. [Dėl miškų ūkio valdymo ir miško rušos](#)
2. [Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo](#)
3. [Dėl žemės ūkio sistemos miškų perdavimo miškų ūkio tarnyboms ir nacionaliniams parkams](#)
4. [Dėl nuosavybės teisių atstatymo į miškų plotus ekvivalentine natūra](#)
5. [Dėl stacionario miško kainų](#)
6. [Dėl miško kirtimo apimtys \(pagrindinių kirtimų normos\) tvirtinimo](#)
7. [Dėl Miškų priešgaisrinės apsaugos taisyklių patvirtinimo](#)
8. [Dėl Valstybinės miškų tarnybos pareigūnų nuostatų patvirtinimo](#)
9. [Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995 m. balandžio 13 d. nutarimo Nr. 527 "Dėl](#)

- [Valstybines misku tarnybos pareigunu nuostatu patvirtinimo" dalinio pakeitimo](#)
10. [Del isiterpusiu i zemes ukio paskirties zemenaudas misku priskyrimo misku ukio paskirties zemei](#)
  11. [Del Lietuvos misku ukio ir medienos pramonės pletojimo programos](#)
  12. [Del dalinio kompensavimo asmenims uz misku ukines veiklos apribojimus saugomose teritorijose](#)
  13. [Del Privaciu misku tvarkymo ir naudojimo nuostatu patvirtinimo](#)
  14. [Del Lietuvos Respublikos pilieciu nuosavybes teisiu i islikusi nekilnojama turta atkurimo istatymo įgyvendinimo tvarkos ir salygu](#)
  15. [Del valstybines reikšmes misku plotu patvirtinimo](#)
  16. [Del misku zeldinimo zemdirbystei netinkamoje ir laisvos valstybines zemes fondo zemeje](#)
  17. [Del Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatu patvirtinimo](#)
  18. [Del medziokles Lietuvos Respublikoje](#)
  19. [Del misku mokslinio tyrimo ir mokymo bei selekcinės seklininkystės objektams priskirtu misku plotu patvirtinimo](#)
  20. [Del uzmokescio uz medziokles plotu. esanciu valstybiniu misku. laisvos valstybines zemes bei valstybinio vidaus vandenu fondu zemeje. nuoma dydziu patvirtinimo](#)
  21. [Del Pagrindines tikslines zemes naudojimo paskirties nustatymo ir prasymu leisti pakeisti pagrindine tiksline zemes naudojimo paskirtj padavimo. nagrinejimo ir sprendimu priemimo tvarkos patvirtinimo](#)
  22. [Del Lietuvos Respublikos fitosanitarinio registro įsteigimo ir jo nuostatu patvirtinimo](#)
  23. [Del Misku priskyrimo misku grupems tvarkos ir misku priskyrimo misku grupems normatyvu patvirtinimo](#)
  24. [Del Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-2004 metu programos įgyvendinimo priemonių patvirtinimo](#)
  25. [Del Nenukirto valstybinio misko skyrimo ir pardavimo taisykliu patvirtinimo](#)
  26. [Del laisvos valstybines zemes fondo zemes valdymo teises suteikimo misku uredijoms](#)
  27. [Del Lietuvos Respublikos 2003 metu pagrindiniu misko kirtimu normos valstybiniuose miskuose patvirtinimo](#)
  28. [Del laisvos valstybines zemes fondo zemes valdymo teises suteikimo misku uredijoms](#)
  29. [Del misku priskyrimo misku grupems](#)
  30. [Del Panevezio apskrities misku priskyrimo misku grupems](#)
  31. [Del Kauno apskrities misku priskyrimo misku grupems](#)
  32. [Del Lietuvos Respublikos saugomu teritoriju valstybes kadastro steigimo ir jo nuostatu patvirtinimo](#)
  33. [Del Zalos. padarytos laisveje gvenanciai laukinei gvvunijai ar jos buveinems. apskaiciavimo metodikos patvirtinimo](#)
  34. [Del privalomuju atskaitymu i Lietuvos Respublikos valstybes biudzeta is pajamu uz parduota zaliavine mediena ir nenukirsta miska apskaiciavimo ir mokejimo tvarkos patvirtinimo](#)
  35. [Del Alytaus. Klaipedos. Marijampoles. Siauliu. Taurages. Teisiu. Utenos ir Vilniaus apskriciu misku priskyrimo misku grupems](#)

36. [Del Fiziniu ir juridiniu asmenu neteiseta veika miskuose padarytos zalos aplinkai atlyginimo tvarkos bei fiziniu ir juridiniu asmenu neteiseta veika miskuose padarytos zalos misko valdytoju. savininku ir naudotoju miskui. turtui ar interesams atlyginimo dydziu patvirtinimo](#)
37. [Del Misko zemes pavertimo kitomis naudmenomis tvarkos patvirtinimo](#)
38. [Del Mokescio uz medziojamuju gyvunu istekliu naudojima skaiciavimo metodikos ir mokescio uz medziojamuu gyvunu istekliu naudojimatartifu patvirtinimo. Lietuvos Respublikos Vyriausybes 2000 m. gruodzio 15 d. nutarimo Nr. 1458 „Del valstybes rinkliavos objektu saraso. sios rinkliavos dydziu ir mokejimo ir grazinimo tvarkos patvirtinimo" pakeitimo ir 1999 m. vasario 25 d. nutarimo Nr. 210 „Del uzmokescio uz medziokles plotu. esanciu valstybinu misku. laisvos valstybines zemes bei valstybinio vidaus vandenu fondu zemeje. nuoma dydziu patvirtinimo" pripazinimo netekusiu galios](#)
39. [Del Specialiosios bendruju misku ukio reikmiu finansavimo programos 2003 metu islaidu samatos pagal priemones patvirtinimo](#)
40. [Del Specialiosios bendrgju misku ukio reikmiu finansavimo programos 2003 metu islaidu samatos pagal priemones patvirtinimo](#)
41. [Del augalu genu banko steigimo](#)
42. [Del Lietuvos Respublikos misku valstybes kadastro steigimo ir jo nuostatu patvirtinimo](#)
43. [Del valstybes jmoniu misku urediju istatinio kapitalo sumazinimo ir turto perdavimo valstybes jmonei Valstybes turto fondui](#)
44. [Del pritarimo suderintam su Europos komisija Lietuvos 2004 - 2006 metu bendrojo programavimo dokumento projektui](#)
45. [Del specialiosios Bendruiu misku ukio reikmiu finansavimo programos 2004 metu islaidu samatos pagal priemones patvirtinimo](#)
46. [Del Aukstaitijos. Dzukijos. Zemaitijos nacionaliniu parku ir Traku istorinio nacionalinio parko teritorijose esanciu valstybines reiksmes misku suteikimo valdyti patikejimo teise](#)
47. [Del Bendruju buveiniu ar pauksciu apsaugai svarbiu teritoriju nuostatu patvirtinimo](#)
48. [Del maksimalios lesu sumos. del kurios 2004 metais asignavimu valdvtojai turi teise prisiimti jsipareigojimus. sudarydami sutartis del projektu. remiamu is Europos Sajungos strukturuiniu fondu ir bendrojo finansavimo lesu. igyvendinimo pagal Lietuvos 2004-2006 metu bendrojo programavimo dokumento priemones. patvirtinimo.](#)

Lietuvos Respublikos ministeriju jsakymai:

1. Del Leistinu kanopiniu zveriu tankumo normu Lietuvos Respublikos miskuose patvirtinimo
2. [Del Misko darbu saugos taisykliu DT 1-96](#)
3. [Del Lankymosi miske taisykliu patvirtinimo](#)
4. Del Misko seklininkystes nuostatu
5. [Del medienos vaztarascio formos pavyzdzio patvirtinimo](#)
6. [Del Grybavimo Lietuvos miskuose taisykliu patvirtinimo](#)
7. [Del staciojo misko kainu](#)
8. [Del Augalu bendriju raudonosios knygos saraso patvirtinimo](#)

9. [Del Pagrindiniu misko kirtimu taisykliu patvirtinimo](#)
10. [Del Leidimu naudoti grybu. laukiniu uogu ir vaisiu. vaistiniu augalu \(ar ju daliu\). nendriu. medziu ir krumu sakeliu isteklius isdavimo tvarkos](#)
11. Del Privaciu misku individualiu projektu rengimo, derinimo ir tvirtinimo tvarkos, Laikiniuju Lietuvos misku tvarkymo taisykliu ir miskotvarkos projekto programos patvirtinimo
12. [Del vidutines nenukirto misko kainos patvirtinimo](#)
13. [Del Lietuvos misingumo didinimo pagrindiniu nuostatu ir ju igyvendinimo priemoniu 1999-2003 metais](#)
14. [Del Privaciu valdu individualiu miskotvarkos projektu ir miskotvarkos projektu autoriu darbo kontroles metodikos patvirtinimo](#)
15. [Del medziokles plotu. skirtu komercines medziokles ukiui valstybiniuose miskuose pletoti. patikslinto saraso patvirtinimo](#)
16. Del laikinuju rekomendaciju kovai su saknine pintimi spygliuociu medynuose ir misko zeldiniu iveisimui zemes ukiui netinkamose zemese patvirtinimo
17. Del eigulio tipines pareigines instrukcijos
18. Del privaciu miskij savininkams teikiamij paslaugn ir jii | kainiij
19. Del medziokles ataskami formij tvirtinimo
20. [Del Misko genetiniu draustiniu nuostatu patvirtinimo](#)
21. Del pranesimij apie misko gaisrus registravimo
22. [Del Lietuvos Respublikos Vyriausybes 1999 m. gruodzio 20 d. nutarimo Nr.1446 "Del Laukines augalijos jstatymo igyvendinimo" 2 punkto vykdymo](#)
23. [Del komercines medziokles ukiui pletoti skirtu medziokles plotu tvarkymo nuostatu ir medziokliu uzsienieciams bei komerciniu medziokliu organizavimo tvarkos patvirtinimo](#)
24. [Del pazymos isdavimo apie misko sklypus jkainio](#)
25. [Del Medziokles Lietuvos Respublikos teritorijoje taisykliu patvirtinimo](#)
26. Del misko sodmenij nurasyimo tvarkos patvirtinimo
27. [Del birziu atrezimo ir jvertinimo taisykliu patvirtinimo](#)
28. [Del misko kirtimo technologinems ir gamybinems misku ukio reikmems tvarkos patvirtinimo](#)
29. [Del Privaciu misku individualiu miskotvarkos projektu bei misko kirtimo ir atkurimo planu rengimo. derinimo ir tvirtinimo tvarkos patvirtinimo](#)
30. Del privaciu miskij individualiis miskotvarkos projektq tvirtinimo
31. [Del elniniu zveriu daromo neigiamo poveikio misko zeldiniams. zeliniam vertinimo metodikos patvirtinimo ir Medziokles Lietuvos Respublikos teritorijoje taisykliu dalinio pakeitimo](#)
32. [Del staciojo misko kainu indeksavimo](#)
33. [Del privaciu misku kontroles ir leidimu miskui kirsti isdavimo](#)
34. [Del Valstvbines misku inventorizacijos, valstybines misku apskaitos, miskotvarkos projektu rengimo. derinimo ir tvirtinimo. miskotvarkos duomenu centralizuoto kaupimo. tvarkymo ir pateikimo misku savininkams bei valdytojams tvarkos patvirtinimo](#)
35. [Del Metines pagrindiniu misko kirtimu normos tikslinimo tvarkos patvirtinimo](#)
36. [Del Apvaliosios medienos klasifikavimo ir zenklinimo taisykliu patvirtinimo](#)

37. [Del privacij miskij miskotvarkos projektq tvirtinimo](#)
38. [Del Apvaliosios medienos apskaitos tvarkos](#)
39. [Del Apvaliosios medienos. pagamintos privaciuose miskuose. gabenimo tvarkos patvirtinimo](#)
40. [Del misko savininku statistines ataskaitos apie privataus misko tvarkyma ir naudojima teikimo](#)
41. [Del valstvbiniu misko daigynu ir valstvbiniu misko medelynu saraso bei misko sekliniu plantaciju saraso patvirtinimo](#)
42. [Del Lietuvos Respublikos fitosanitarinio registro nuostatu igyvendinimo tvarkos](#)
43. [Del pavirsinio vandens telkiniu apsaugos zonu ir pakranciu apsaugos juostu nustatymo taisykliu patvirtinimo](#)
44. [Del Leidimu kirsti miska isdavimo tvarkos patvirtinimo](#)
45. [Del Nenukirsto valstybinio misko pardavimo asmenims. kuriu pastatai yra nukenteje nuo stichiniu nelaimiu. tvarkos patvirtinimo](#)
46. [Del Apvaliosios medienos pardavimo taisykliu patvirtinimo](#)
47. [Del Asmeniniu zymekliu kirstiniems medziams zenklinti isdavimo. registravimo. gamybos ir naudojimo tvarkos patvirtinimo](#)
48. [Del miskotvarkos projektu autoriu atestavimo](#)
49. [Del Valstybines misku sanitarines apsaugos programos patvirtinimo](#)
50. [Del Valstybines misku priesgairines apsaugos programos patvirtinimo](#)
51. [Del valstybiniu misku pareigunu uniformos pavyzdziu ir iu aprasymo bei Valstybiniu misku pareigunu uniformos devejimo nuostatu patvirtinimo](#)
52. [Del Misko kirtimo privaciouse valdose. kai nera bendrojo ar privacios valdos miskotvarkos projekto. tvarkos patvirtinimo](#)
53. [Del Privaciuose miskuose pribrestanciu medynu ir brandziu bei perbrendusiu medziu nebrandziuose medynuose pagrindiniu kirtimu tvarkos patvirtinimo](#)
54. [Del medziokles trofeju apziuros ir medziokles trofeju ekspertu tarybos](#)
55. [Del Misku iskirtimo technologinems ir gamybinems misku ukio reikmems tvarkos patvirtinimo](#)
56. [Del nenukirsto misko kainu indeksavimo](#)
57. [Del valstybinio aplinkos monitoringo nuostatu patvirtinimo](#)
58. [Del savavališkai iskirtu medziu ir krumu. augusiu misko zemeje. ir pagamintos apvaliosios medienos istraukimo arba isvezimo tvarkos patvirtinimo](#)
59. [Del privatizuojamu misku kirtimo tvarkos patvirtinimo](#)
60. [Del Valstybiniu misku pareigunu pazymejimu registracijos ir isdavimo tvarkos](#)
61. [Del misko bei urbanistiniu sodmenu apskaitos tvarkos](#)
62. [Del karpotojo berzo. paprastojo azuolo. paprastosios egles. paprastosios pusies ir paprastojo uosio provenenciju \(kilmiu\) rajonu patvirtinimo](#)
63. [Del Apvaliosios medienos apskaitos medienos ir medienos gaminius gaminanciose jmonese tvarkos](#)
64. [Del Lietuvos misko seklines bazes savado ir jo tvarkymo nuostatu patvirtinimo](#)
65. [Del Lietuvos misku ukio politikos ir jos igyvendinimo strategijos patvirtinimo](#)

66. [Del medziojamuju gyvunu padarytos zalos zemes ukio paseliams ir miskui apskaiciavimo metodikos patvirtinimo](#)
67. [Del medziokles plotu vieneto vientisumo kriteriju ir reikalavimu medziokles plotu vienetu riboms nustatyti patvirtinimo](#)
68. [Del misku aerofotografavimo darbu nuostatu patvirtinimo](#)
69. [Del Dubravos eksperimentines-mokomosios. Jonavos. Kaisiadoriu. Kedainiu. Radviliskio misku urediju misku tvarkymo schemu patvirtinimo](#)
70. [Del Siauliu miesto misku ir parku zeldynu miskotvarkos projekto ir Telsiu miesto misku miskotvarkos projekto tvirtinimo](#)
71. [Del Ignalinos AE ir Visagino miesto misku. numatomu perduoti Ignalinos misku uredijai. miskotvarkos projekto tvirtinimo](#)
72. [Del Lietuvos miskingumo didinimo programos patvirtinimo](#)
73. [Del medziokles protokolo pavyzdines formos patvirtinimo](#)
74. [Del profesionalios medziokles plotu tvarkymo](#)
75. [Del miskotvarkos duomenu suteikimo tvarkos patvirtinimo](#)
76. [Del Druskininku. Salcininku. Valkininku. Varenos misku urediju ir Dzukijos nacionalinio parko miskotvarkos projektu tvirtinimo](#)
77. [Del pagrindiniu misko kirtimu normos nustatymo metodikos patvirtinimo](#)
78. Del Lietuvos miskij ukio politikos ir jos igyvendinimo strategijos veiksmij ir priemoniuj piano 2003 - 2006 m. patvirtinimo
79. [Del drebulės. juodalksnio. mazalapes liepos ir paprastojo klevo provenenciju \(kilmiu\) rajonu patvirtinimo](#)
80. [Del Apvaliosios medienos bei nenukirto misko matavimo ir turio nustatymo taisykliu patvirtinimo](#)
81. [Del Lietuvos miskotvarkos taisykliu tvirtinimo](#)
82. [Del Valstybiniu misku pareigunu spaudu gamybos. registravimo ir naudojimo tvarkos patvirtinimo](#)
83. [Del Misko genetiniu istekliu issaugojimo ir selekcijos pletros programos](#)
84. [Del Privaciu misku savininku svetimo. mokymo ir konsultavimo perspektyvines programos patvirtinimo](#)
85. [Del Misko genetiniu istekliu atrankos metodikos patvirtinimo](#)
86. [Del aplinkos ministerijos ir Lietuvos misko savininku asociacijos bendru veiksmu ir priemoniu 2003 metais piano patvirtinimo](#)
87. [Del mokescio uz medziojamuju gyvunu istekliu naudojima deklaracijos patvirtinimo](#)
88. [Del valstybiniu misko medelynu modernizavimo programos patvirtinimo](#)
89. [Del savivaldybiu teritoriju misku isdestymo zemetvarkos schemu rengimo eiles tvarkos patvirtinimo](#)
90. [Del Misko sekliniu medynu nuostatu](#)
91. [Del misko dauginamosios medziagos nuostatu patvirtinimo](#)
92. [Del valstybines misku inventorizacijos sklypiniu metodu perspektyvinio piano 2004-2007 metams patvirtinimo](#)

93. [Del Augalu nacionaliniu genetiniu istekliu centrines duomenu bazes nuostatu patvirtinimo](#)
94. [Del Misku valstybes kadastro igyvendinimo koncepcijos patvirtinimo](#)
95. [Del Misku tvarkymo schemu rengimo perspektyvinio piano 2004-2007 metams patvirtinimo](#)
96. [Del Misko atkurimo ir iveisimo nuostatu bei misko zeldinimo darbu. zeldiniu ir zeliniu apskaitos bei vertinimo metodikos patvirtinimo](#)
97. [Del Misko ugdymo kirtimu taisykliu patvirtinimo](#)
98. [Del Valstybines aplinkos apsaugos inspekcijos ir regionu aplinkos apsaugos departamentu nuostatu patvirtinimo](#)
99. [Del Abiotiniu veiksmu. misko ligu. vabzdziu ir zveriu padarytu pazeidimu miskui apskaitos](#)

100. [Del Individualiu miskotvarkos projektu registravimo tvarkos](#)
101. [Del Privalomuju misko atkurimo. apsaugos ir tvarkymo darbu normu nustatymo ir apskaitos tvarkos patvirtinimo](#)
102. [Del Misko sanitarines apsaugos taisykliu patvirtinimo](#)
103. [Del misko iveisimo ne misko zemeje](#)
104. [Del Valstybiniu misku pareigunu pareigybiu saraso patvirtinimo bei Valstybiniu misku pareigunu igalinimu suteikimo](#)
105. [Del Apvaliosios medienos. pagamintos privaciuose miskuose. gabenimo tvarkos apraso patvirtinimo](#)
106. [Del Kaimo pletros piano priemones ..Zemes ukio paskirties zemes apzeldinimas misku" igyvendinimo](#)
107. [Del Misko bei dekoratyviniu sodmenu apskaitos ir inventorizacijos tvarkos](#)
108. [Del Lietuvos misku valstybes kadastro funkcionavimo koncepcijos patvirtinimo](#)
109. [Del gairiu pareiskejams. teikiantiems projektus paramai gauti pagal Lietuvos 2004 - 2006 metu bendrojo programavimo dokumento \(BPD\) Kaimo pletros ir zuvininkystes prioriteto priemone ..misku ukis" patvirtinimo](#)

PRIEDAS 2

LIETUVOS RESPUBLIKOS PASIRAŠYTŲ, RATIFIKUOTŲ DAUGIAŠALIŲ KONVENCIJŲ (PROTOKOLŲ) APLINKOS APSAUGOS SRITYJE SĄRAŠAS:

1. *JT Bendroji klimato kaitos konvencija; Niujorkas 1992.*
2. *Kioto protokolas; 1997.*
3. *JT Biologinės įvairovės konvencija; Rio de Žaneiras 1992.*

4. JT Vienos konvencija dėl ozono sluoksnio apsaugos, 1985
5. Biologinės įvairovės konvencijos Kartachenos biosaugos protokolas; Monrealis 2000.
6. JT Konvencija dėl pelkių, turinčių tarptautinę reikšmę ypač vandens ir pelkių paukščių apsaugai (Ramsaro konvencija); 1971.
7. ET Europos laukinės gamtos ir natūraliųjų biotopų apsaugos konvencija (Berno konvencija); 1979.
8. JT Tarpvalstybinių vandentakių ir tarptautinių ežerų apsaugos ir panaudojimo konvencija; Helsinkis 1992.
9. JT Poveikio aplinkai įvertinimo tarpvalstybiniame kontekste konvencija (Espoo konvencija); 1991.
10. Konvencija dėl prienamumo prie informacijos, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teises kreiptis į teisėsaugos institucijas aplinkos apsaugos klausimais (Orhuso konvencija); 1998.
11. JT Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencija (Vasingtono konvencija); 1973.
12. JT Migruojančių laukinių gyvūnų apsaugos konvencija (Bonos konvencija); 1979.
13. Sutartis dėl šikšnosparnių apsaugos Europoje (Londono); 1991.
14. Susitarimas dėl Afrikos ir Eurazijos migruojančių vandens paukščių išsaugojimo
15. ET Europos kraštovaizdžio konvencija; Florencia 2000.
16. JT Konvencija dėl kovos su dykumėjimu; Paryžius 1994.
17. ES Paukščių Direktyva
18. ES Buveinių Direktyva

Tarptautinės darbo organizacijos konvencijos (ILO Conventions)

1. Konvencija dėl žemės ūkio darbuotojų teisių jungtis į asociacijas ir vienytis; 1921 m. 11 konvencija;
2. Konvencija dėl priverstinio ar privalomojo darbo; 1930 m. 29 konvencija;
3. Konvencija dėl darbo laiko sutrumpinimo iki 40 valandų per savaitę 1935 m. 47 konvencija;
4. Konvencija dėl vaikų ir jaunuolių naktinio darbo apribojimo nepramoniniuose darbuose; 1946 m. 79 konvencija; 5.
5. Konvencija dėl baigiamųjų straipsnių pakeitimo; 1946 m. 80 konvencija;
6. Konvencija dėl darbo inspekcijos pramonėje ir prekyboje; 1947 m. 81 konvencija;
7. Konvencija dėl asociacijų laisvės ir teisės jungtis į organizacijas gynimo; 1948 m. 87 konvencija;
8. Konvencija dėl įdarbinimo tarnybų organizavimo; 1948 m. 88 konvencija;
9. Konvencija dėl jaunuolių naktinio darbo pramonėje (pakeista); 1948 m. 90 konvencija;
10. Konvencija dėl teisės jungtis į organizacijas ir vesti kolektyvines derybas principų taikymo; 1949 m. 98 konvencija;
11. Konvencija dėl vienodo atlyginimo vyrams ir moterims už lygiavertį darbą 1951m. 100 konvencija;
12. Konvencija dėl priverstinio darbo panaikinimo; 1957 m. 105 konvencija;
13. Konvencija dėl diskriminacijos darbo ir profesinės veiklos srityje; 1958 m. III konvencija;
14. Konvencija dėl baigiamųjų straipsnių pakeitimo; 1961m. 116 konvencija;
15. Konvencija dėl vienam darbuotojui leistino maksimalaus krūvio pernešimo; 1967 m. 127 konvencija;
16. Konvencija dėl minimalaus darbo užmokesčio nustatymo, ypač atsižvelgiant į besivystančias šalis; 1970m. 131 konvencija;
17. Konvencija dėl darbuotojų atstovų gynimo ir jiems teikiamų galimybių įmonėje; 1971m. 135 konvencija;
18. Konvencija dėl profesinio orientavimo ir profesinio rengimo ugdant žmogaus išgales; 1975 m. 142 konvencija;

PRIEDAS 3.

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRO
ĮSAKYMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SAUGOMŲ GYVŪNŲ, AUGALŲ IR GRYBŲ RŪŠIŲ SĄRAŠO PATVIRTINIMO

2003 m. spalio 13 d. Nr. 504
Vilnius

(Antraštė ir preambulė – Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2010 m. vasario 11 d. įsakymo Nr. D1-130
(nuo 2010 m. vasario 19 d.)
(Žin., 2010, Nr. 20-949) redakcija)

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymo (Žin., 1997, Nr. 108-2727; 2009, Nr. 159-7200) 6 straipsnio 2 dalimi:

1. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2010 m. vasario 11 d. įsakymo Nr. D1-130
(nuo 2010 m. vasario 19 d.)
(Žin., 2010, Nr. 20-949) redakcija

T v i r t i n u Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą (pridedama).

2. P r i p a ž i s t u netekusiu galios aplinkos ministro 2000 m. liepos 20 d. įsakymo Nr. 306 „Dėl Lietuvos raudonąją knygą įrašytų saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašo patvirtinimo“ (Žin., 2000, Nr. 66-1998) 1 punktu patvirtintą į Lietuvos raudonąją knygą įrašytų saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą.

APLINKOS MINISTRAS

ARŪNAS KUNDROTAS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos aplinkos
ministro 2003 m. spalio 13 d.
įsakymu Nr. 504

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2007 m. kovo 23 d. įsakymo Nr. D1-174
(nuo 2007 m. kovo 30 d.)
(Žin., 2007, Nr. 36-1331),
2007 m. gegužės 4 d. įsakymo Nr. D1-244
(nuo 2007 m. gegužės 16 d.)
(Žin., 2007, Nr. 53-2056) ir
2010 m. vasario 11 d. įsakymo Nr. D1-130
(nuo 2010 m. vasario 19 d.)
(Žin., 2010, Nr. 20-949) redakcija

LIETUVOS RESPUBLIKOS SAUGOMŲ GYVŪNŲ, AUGALŲ IR GRYBŲ RŪŠIŲ SĄRAŠAS

GYVŪNAI

Žinduoliai

0(Ex) kategorija

1. Europinė audinė – *Mustela lutreola* L.
2. Rudasis lokys – *Ursus arctos* L.
3. Ažuolinė miegapelė – *Eliomys quercinus* L.

1(E) kategorija

1. Ilgasnukis ruonis – *Halichoerus grypus* Fabricius
2. Lūšis – *Lynx lynx* L.

2(V) kategorija

1. Didžioji miegapelė – *Glis glis* L.
2. Kūdrinis pelėausis – *Myotis dasycneme* Boie
3. Europinis plačiaausis – *Barbastella barbastella* Schreber

3(R) kategorija

1. Mažasis nakviša – *Nyctalus leisleri* Kuhl
2. Dvispalvis plikšnys – *Vespertillio murinus* L.
3. Branto pelėausis – *Myotis brandti* Eversman
4. Natererio pelėausis – *Myotis nattereri* Kuhl
5. Miškinė miegapelė – *Dryomys nitedula* Pallas
6. Baltasis kiškis – *Lepus timidus* L.

4(I) kategorija

1. Šikšniukas nykštukas – *Pipistrellus pipistrellus* Schreber
2. Rudasis ausylis – *Plecotus auritus* L.
3. Siaurinis šikšnys – *Eptesicus nilssoni* Keyserling et Blasius
4. Beržinė Sicista – *Sicista betulina* Pallas
5. Šermuonėlis – *Mustela erminea* L.

5(Rs) kategorija

1. Vėlyvasis šikšnys – *Eptesicus serotinus* Schreber
2. Rudasis nakviša – *Nyctalus noctula* Schreber
3. Ūdra – *Lutra lutra* L.
4. Stumbras – *Bison bonasus* L.

Paukščiai

0(Ex) kategorija

1. Gyvatėdis – *Circaetus galialis* Gm
2. Žvyrė – *Lagopus lagopus* L.
3. Kuoduotasis vieversys – *Galerida cristata* L.

1(E) kategorija

1. Juodakaklis naras – *Gavia arctica* L.
2. Raguotasis kragas – *Podiceps auritus* L.
3. Smailiauodegė antis – *Anas acuta* L.
4. Rudė – *Aythya nyroca* Gul.
5. Rudasis peslys – *Milvus milvus* L.
6. Didysis erelis rėksnys – *Aquila clanga* Pall,
7. Kilnasis erelis – *Aquila chrysaetos* L.
8. Startsakalis – *Falco columbarius* L.
9. Sakalas keleivis – *Falco peregrinus* Tunst.
10. Juodakrūtis bėgikas – *Calidris alpina* L.
11. Stulgys – *Gallinago media* Lath.
12. Didysis apuokas – *Bubo bubo* L.
13. Žalvarnis – *Coracias garrulus* L.

2(V) kategorija

1. Juodasis gandras – *Ciconia nigra* L.
2. Urvinė antis – *Tadorna tadorna* L.
3. Pilkoji antis – *Anas strepera* L.
4. Sibirinė gaga – *Polysticta stelleri* Pall.
5. Juodasis peslys – *Milvus migrans* Bodd.
6. Pievinė lingė – *Circus pygargus* L.
7. Žuvininkas – *Pandion haliaetus* L.
8. Pelėsakalis – *Falco tinnunculus* L.
9. Kurtinys – *Tetrao urogalus* L.
10. Avocetė – *Recurvirostra avosetta* L.
11. Dirvinis sėjikas – *Pluvialis apricaria* L.
12. Gaidukas – *Philomachus pugnax* L.
13. Griciukas – *Limosa limosa* L.
14. Didžioji kuolinga – *Numenius arquata* L.
15. Raudonkojis tulikas – *Tringa totanus* L.
16. Tikutis – *Tringa glareola* L.
17. Mažoji žuvėdra – *Sterna albifrons* Pall.
18. Balinė pelėda – *Asio flammeus* Pontopp.
19. Tripirštis genys – *Picoides tridactylus* L.
20. Meldinė nendrinukė – *Acrocephalus paludicola* Vicill.

3(R) kategorija

1. Rudakaklis kragas – *Podiceps griseigena* Bodd
2. Juodakaklis kragas – *Podiceps nigricollis* C. L. Brchm
3. Didysis baublys – *Botaurus stellaris* L.
4. Gulbė giesmininkė – *Cygnus cygnus* L.
5. Šaukštasnapė antis – *Anas clypeata* L.
6. Vapsvaėdis – *Pernis apivorus* L.
7. Jūrinis erelis – *Haliaetus albicilla* L.
8. Vištvanagis – *Accipiter gentilis* L.
9. Mažasis erelis rėksnys – *Aquila pomarina* C. L. Brehm

10. Sketsakalis – *Falco subbuteo* L.
11. Tetervinas – *Tetrao tetrrix* L.
12. Putpelė – *Coturnix coturnix* L.
13. Švygžda – *Porzana porzana* L.
14. Plovinė vištelė – *Porzana parva* Scop.
15. Jūršarkė – *Haematopus ostralegus* L.
16. Jūrinis kirlikas – *Charadrius hiaticula* L.
17. Mažasis kiras – *Larus minutus* Pall.
18. Baltaskruostė žuvėdra – *Chlidonias hybridus* Pallas
19. Juodoji žuvėdra – *Chlidonias niger* L.
20. Uldukas – *Columba oenas* L.
21. Žvirblinė pelėda – *Glaucidium passerinum* L.
22. Uralinė pelėda – *Srix uralensis* Pall.
23. Lututė – *Aegolius funereus* L.
24. Tulžys – *Alcedo atthis* L.
25. Kukutis – *Upupa epops* L.
26. Pilkoji meleta – *Picus canus* Gmel.
27. Žalioji meleta – *Picus viridis* L.
28. Baltnugaris genys – *Dendrocopos leucotos* Beechst
29. Dirvoninis kalviukas – *Anthus campestris* L.
30. Geltongalvė kielė – *Motacilla citreola* Pall.
31. Ūsuotoji zylė – *Panurus biarmicus* L.

4(I) kategorija

1. Mažasis baublys – *Ixobrychus minutus* L.
2. Didysis baltasis garnys – *Egretta alba* L.
3. Vidutinis dančiasnapis – *Mergus serrator* L.
4. Liepsnotoji pelėda – *Tyto alba* Scop.
5. Pelėdikė – *Athene noctua* Scop.
6. Mėlyngurklė – *Luscinia svecica* L.
7. Sodinė starta – *Emberiza hortulana* L.
8. Pilkoji starta – *Miliaria calandra* L.

5 (Rs) kategorija

1. Pilkoji žąsis – *Anser anser* L.
2. Didysis dančiasnapis – *Mergus merganser* L.
3. Griežlė – *Crex crex* L.
4. Pilkoji gervė – *Grus grus* L.
5. Plėšrioji medšarkė – *Lanius excubitor* L.

Ropliai

1(E) kategorija

1. Balinis vėžlys – *Emys orbicularis* L.
2. Lygiažvynys žaltys – *Coronella austriaca* L.

Varliagyviai

3(R) kategorija

1. Europinė medvarlė – *Hyla arborea* L.

4(I) kategorija

1. Skiauterėtasis tritonas – *Triturus cristatus* Laur.
2. Žalioji rupūžė – *Bufo viridis* Laur.

5(Rs) kategorija

1. Raudonpilvė kūmutė – *Bombina bombina* L.
2. Nendrinė rupūžė – *Bufo calamita* Laur.

Žuvys

0(Ex) kategorija

1. Sturys – *Acipenser sturio* L.
2. Sparis – *Abramis ballerus* L.

1(E) kategorija

1. Jūrinė nėgė – *Petromyzon marinus* L.

3(R) kategorija

1. Skersnukis – *Chondrostoma nasus* L.

4(I) kategorija

1. Ežerinis sykas – *Coregonus lavaretus holsatus* Thienemann
2. Vijūnas – *Misgurnus fossilis* L.
3. Ežerinė rainė *Phoxinus phoxinus* (Palias).
4. Auksaspalvis kirtiklis – *Sabanejewia baltica* Witk.

5(Rs) kategorija

1. Lašiša – *Salmo salar* L.

Moliuskai

1(E) kategorija

1. Didysis arionas – *Arion ater* L.

3(R) kategorija

1. Mažoji suktenė – *Vertigo angustior* Jeff.
2. Keturdantė suktenė – *Vertigo geyeri* Lindh.
3. Pūstoji suktenė – *Vertigo moulinsiana* Dupuy
4. Ovalioji geldutė – *Unio crassus* Rtz.

Vorai

3(R) kategorija

1. Didysis plūdvoris – *Dolomedes plantarius* Cl.
2. Raudonasis eresas – *Eresus cinnaberinus* Oliv.

Vabzdžiai

0(Ex) kategorija

1. Didysis puikiažygis – *Calosoma sycophanta* L.
2. Elniavabalis – *Lucanus cervus* L.
3. Didysis ažuolinis ūsuotis – *Cerambyx cerdo* L.
4. Pavasarinis margūnas – *Hamearis lucina* L.
5. Pilkasis baltasprindis – *Lithostege griseata* D. & S.
6. Taškuotoji kerpytė – *Setina roscida* D. & S.
7. Rudajuostė meškutė – *Arctia festiva* Hfh.
8. Baltamargė meškutė – *Arctia villica* L.
9. Mėlynoji bitė – *Xylocopa valga* Gerst.

1(E) kategorija

1. Siaurinis auksinukas – *Lycaena helle* D. & S.
2. Gencijoninis melsvys – *Maculineaalcon* D. & S.
3. Pietinis satyras – *Hipparchia statilinus* Hfh.
4. Raukšlėtoji smėliabitė – *Andrena rugulosa* Stoeckhert.

2(V) kategorija

1. Johansono strėliukė – *Coenagrion johanssoni* Wallengren
2. Šiaurinis laumžirgis – *Aeshna crenata* Hagen
3. Geltonkojis žirgelis – *Gomphus flavipes* Charp.
4. Grakštusis puošniažygis – *Carabus intricatus* L.
5. Niūriaspalvis auksavabalis – *Osmoderma eremita* Scop.
6. Marmurinis auksavabalis – *Liocola marmorata* F.
7. Purpurinis plokščiavabalis – *Cucujus cinnaberinus* Scop.
8. Pušinis plokščiavabalis – *Cucujus haematodes* Erich.
9. Ūsuotis dailidė – *Ergates faber* L.
10. Esparcetinis marguolis – *Zygaena loti* D. & S.
11. Taškuotasis melsvys – *Maculinea arion* L.
12. Siaurinis perlinukas – *Boloria frigga* Thnbg.
13. Stepinis perlinukas – *Brenthis hecate* D. & S.
14. Sieninė gaurabitė – *Anthophora plagiata* l.

3 (R) kategorija

1. Mažoji nehalenija – *Nehalennia speciosa* Charp.
2. Žaliasis laumžirgis – *Aeshna viridis* Eversm.
3. Geltonžiedis kordulegastras – *Cordulegaster boltonii* Don.
4. Baltakaktė skėtė – *Leucorrhinia albifrons* Burm.

5. Grakščioji skėtė – *Leucorrhinia caudalis* Charp.
6. Kopinis skėriukas – *Sphingonotus caeruleans* L.
7. Besparnis skėriukas – *Podisma pedestris* L.
8. Kalninė cikada – *Cicadetta montana* Scop.
9. Pajūrio šoklys – *Cicindela maritima* Dej.
10. Žiaurusis puikiažygis – *Calosoma inquisitor* L.
11. Didysis puošniažygis – *Carabus coriaceus* L.
12. Žalvarinis puošniažygis – *Carabus nitens* L.
13. Palinis žvitražygis – *Agonum ericeti* Panz.
14. Keturtaškis maitvabalis – *Dendroxena quadripunctata* L.
15. Siaurinis elniavabalis – *Ceruchus chrysomelinus* Hoch.
16. Margasis grambuolys – *Polyphylla fullo* L.
17. Aštuoniataškis auksavabalis – *Gnorimus variabilis* L.
18. Raudonasis pievasprakšis – *Anostirus purpureus* Poda
19. Didysis skydvabalis – *Peitis grossa* L.
20. Šneiderio kirmvabalis – *Boros schneideri* Panz.
21. Pjūklaūsis kelmagraužis – *Prionus coriarius* L.
22. Pietinis marguolis – *Zygaena angelicae* Och.
23. Raudonžiedis marguolis – *Zygaena ephialtes* L.
24. Ažuolinis stiklasparnis – *Synanthedon conopiformis* Esp.
25. Juodalksninis stiklasparnis – *Synanthedon mesiaeformis* H. – S.
26. Vapsvinis stiklasparnis – *Synanthedon vespiformis* L.
27. Juodoji hesperija – *Erynnis tages* L.
28. Smiltyninė hesperija – *Pyrgus serratulae* Ramb.
29. Rudmargė hesperija – *Carterocephalus palaemon* Pall.
30. Juodasis apolonas – *Parnassius mnemosyne* L.
31. Didysis auksinukas – *Lycaena dispar* Hw.
32. Žalsvasis melsvys – *Glaucopsyche alexis* Poda
33. Kraujalakinis melsvys – *Maculinea teleius* Bergstr.
34. Smiltyninis melsvys – *Polyommatus dorylas* D. & S.
35. Pietinis perlinukas – *Brenthis daphne* D. & S.
36. Auksuotoji šaškytė – *Euphydryas aurinia* Rtt.
37. Baltamargė šaškytė – *Euphydryas maturna* L.
38. Mažoji šaškytė – *Melitaea aurelia* Nick.
39. Tamsioji šaškytė – *Melitaea diamina* Lang.
40. Pievinis satyriukas – *Coenonympha tullia* Mull.
41. Pelkinis satyras – *Oeneis jutta* Hbn.
42. Juodamargis pelkinukas – *Macaria carbonaria* Cl.
43. Gelsvasis pelkiasprindis – *Aspitates gilvaria* D. & S.
44. Estinė cidarija – *Epirrhoe tartuensis* Moels
45. Baltajuostis juodsprindis – *Baptria tibiale* Esp.
46. Vingirinis sprindytis – *Eupithecia thalietrata* Pung.
47. Pajūrinė kukulija – *Cucullia balsamitae* Bsd.
48. Dvinulis pelėdgalvis – *Dicycla oo* L.
49. Pajūrinis stiebinukas – *Mesoligia literosa* Hw.
50. Pajūrinis dirvinukas – *Agrotis ripae* Hb.
51. Geltonmargė meškutė – *Hyphoraia aulica* L.
52. Ilgažandis bembikšas – *Bembix rostrata* L.

53. Gauruotoji skolija – *Scolia hirta* Schrank
54. Kopinė smiltvapsvė – *Podalonia luffii* Saund.
55. Baltijos šilkabitė – *Colletes caspicus* Morawitz
56. Ilganosė smėliabitė – *Andrena nasuta* Giraud
57. Katilėlinė smėliabitė – *Andrena curvungula* Thomson
58. Šverino smėliabitė – *Andrena suerinensis* Friese
59. Stepinė gauruotakojė bitė – *Dasygoda argentata* Panz.
60. Tamsiažalė vagabitė – *Lasioglossum prasinum* Smith
61. Tetralonija – *Tetralonia malvae* Rossi
62. Stepinė kamanė – *Bombus pomorum* Panz.
63. Didžiaakė kamanė – *Bombus confusus* Schenck

4(I) kategorija

1. Rudasparnė efemerėlė – *Eurylophella karelica* Tiens.
2. Kapnopsis – *Capnopsis schilleri* Rostock
3. Reliktinis lašalas – *Neoephemera maxima* Joly
4. Mažoji išnura – *Ischnura pumilio* Charp.
5. Mažasis karališkasis laumžirgis – *Anax parthenope* Selys
6. Pleištinė skėtė – *Ophiogomphus cecilia* Fourc.
7. Šarvuotoji skėtė – *Leucorrhinia pectoralis* Charp.
8. Rudajuostė skėtė – *Sympetrum pedemontanum* Allioni
9. Smėlinė auslinda – *Labidura riparia* Pall.
10. Plačioji dusia – *Dytiscus latissimus* L.
11. Dvijuostė nendradusė – *Graphoderus bilineatus* De Geer
12. Išdaginis blizgiavabalis – *Melanophila acuminata* De Geer
13. Liepinis blizgiavabalis – *Ovalisia rutilans* F.
14. Didysis sprakšis – *Stenagostus rufus* De Geer
15. Ažuolinis skaptukas – *Xestobium rufovillosum* De Geer
16. Pūzrinis skydvabalis – *Ostoma ferruginea* L.
17. Kelminis juodvabalis – *Uloma culinaria* L.
18. Didysis trumpasparnis medkirtis – *Necydalis major* L.
19. Puošnysis skydinukas – *Cassida margaritacea* Schall
20. Kalninė apsiuva – *Philopotamus montanus* Don.
21. Mėlynsparnė apsiuva – *Sembris phalaenoides* L.
22. Nakvišinis sfinksas – *Proserpinus proserpina* Pall.
23. Machaonas – *Papilio machaon* L.
24. Baltajuostis melsvys – *Aricia eumedon* Esp.
25. Stepinis melsvys – *Polyommatus coridon* Poda
26. Akiuotasis satyras – *Lopinga achine* Scop.
27. Rudaakis satyriukas – *Coenonympha hero* L.
28. Spalvotasis pelkiasprindis – *Chariaspilates formosaria* Eversm.
29. Smilčiasprindis – *Phibalapteryx virgata* Hfh.
30. Pušinis keliaujantis kuoduotis – *Thaumethopoea pinivora* Tr.
31. Pilkažalis žvilgūnas – *Diachrysia zosimi* Hb.
32. Retasis ratuotasis pelėdgalvis – *Ipimorpha contusa* Frr.
33. Raudonsparnė meškutė – *Tyria jacobaeae* L.

Vėžiagyviai

0(Ex) kategorija

1. Pontoporėja – *Monoporeia affinis* Lindstrom

2(V) kategorija

1. Vasarinis skydvėžis – *Triops cancriformis* L.
2. Reliktinė mizidė – *Mysis relicta* Loven.

4 (I) kategorija

1. Keturspyglė šoniplauka – *Pallasiola quadrispinosa* (G.O. Sars)

Dėlės

5(Rs) kategorija

1. Medicininė dėlė – *Hirudo medicinalis* L.

AUGALAI

Pataisūnai

1(E) kategorija

1. Ežerinė slepišerė – *Isoetes lacustris* L.

2(V) kategorija

1. Patvankinis pataisiukas – *Lycopodiella inundata* (L.) Holub

5(Rs) kategorija

1. Statusis atgiris – *Huperzia selago* (L.) Bernh. ex Schrank et Martius

Asiūklūnai

3(R) kategorija

1. Didysis asiūklis – *Equisetum telmateia* Ehrh.

Šertvūnai

1(E) kategorija

1. Šerinė kalnarūtė – *Asplenium trichomanes* L.
2. Miškinis spyglainis – *Polystichum aculeatum* (L.) Roth.
3. Šakotasis varpenis – *Botrychium matricariifolium* A. Br. Ex Koch.
4. Mažasis varpenis – *Botrychium simplex* E. Hitch.

5. Virgininis varpenis – *Botrychium virginianum* (L.) Sw.

3(R) kategorija

1. Daugiaskiltis varpenis – *Botrychium multifidum* (G. G. Gmel.) Rupr.

4(I) kategorija

1. Mūrinė kalnarūtė – *Asplenium ruta–muraria* L.

2. Žalioji kalnarūtė – *Asplenium viride* L.

Pušūnai

0(Ex) kategorija

1. Europinis kukmedis – *Taxus baccata* L.

Magnolijūnai (Žiediniai augalai)

0(Ex) kategorija

1. Dirvinė nariuotė – *Polycnemum arvense* L.

2. Gulsčioj i jonažolė – *Hypericum humifusum* L.

3. Šiaurinė katuogė – *Rubus arcticus* L.

4. Dirvinė mažuolė – *Aphanes arvensis* L.

5. Plūduriuojantysis agaras – *Trapa natans* L.

6. Volfango putokšlė – *Polygala wolfgangiana* Besser ex Ledeb.

7. Kaufmano glindė – *Pedicularis kauffmannii* Pinzger

8. Širdžialapė kaldezija – *Caldesia parnassifolia* (L.) Parl.

9. Tankialapė grenlandija – *Groenlandia densa* (L.) Fourr.

10. Lobelio čemerys – *Veratrum lobelianum* Bernh.

11. Pelkinis kardelis – *Gladiolus palustris* Gaudin

12. Gelsvasis saidrenis – *Pycneus flavescens* (L.) P. Beauv. ex Rchb.

1(E) kategorija

1. Trilapė bligna – *Isopyrum thalictroides* L.

2. Gauruotasis gvazdikas – *Dianthus armeria* L.

3. Puošnūsias gvazdikas – *Dianthus superbus* L.

4. Beržas keružis – *Betula nana* L.

5. Tyrulinė erika – *Erica tetralix* L.

6. Pajūrinė pienzažolė – *Glaux maritima* L.

7. Griovinė našlaitė – *Viola persicifolia* Schreb.

8. Gulsčiasis karklas – *Salix repens* L.

9. Pūslėtoji aldrūnė – *Aldrovanda vesiculosa* L.

10. Mažalapė saulašarė – *Drosera intermedia* Hayne

11. Pražangiažiedė plunksnalapė – *Myriophyllum altemiflorum* DC.

12. Pelkinė raistenė – *Hydrocotyle vulgaris* L.

13. Pajūrinė zunda – *Eryngium maritimum* L.

14. Gebenė lipikė – *Hedera helix* L.

15. Pelkinis ratenas – *Succisella inflexa* (Kluk) Beck

16. Trižiedis lipikas – *Galium triflorum* Michx.

Laikinasis Lietuvos miškų valdymo standartas. Versija 2.0, 2011 vasaris.

17. Siauralapis gencijonas – *Gentiana pneumonanthe* L.
18. Pelkinė gencijonėlė – *Gentianella uliginosa* (Willd.) Borner
19. Pajūrinė širdažolė – *Centaureum littorale* (Turner ex Sm.) Gillmour
20. Vandeninė plamuonė – *Nymphoides peltata* (S. G. Gmel.) Kuntze
21. Karališkoji glindė – *Pedicularis sceptrum-carolinum* L.
22. Miškinė glindė – *Pedicularis sylvatica* L.
23. Vaistinė raitinytė – *Gratiola officinalis* L.
24. Raudonžiedis berutis – *Teucrium scordium* L.
25. Melisalapė medumėlė – *Melittis melissophyllum* L.
26. Miškinė žiomenė – *Dracocephalum ruyschiana* L.
27. Ežerinė lobelija – *Lobelia dortmanna* L.
28. Trispalvis astras – *Aster tripolium* L.
29. Gelsvasis pūkelis – *Gnaphalium luteoalbum* L.
30. Paprastoji muskrėslė – *Pulicaria vulgaris* Gaertn.
31. Lankstusis plukenis – *Najas flexilis* (Willd.) Rostk. et W. L. E. Schmidt
32. Mažasis plukenis – *Najas minor* All.
33. Siūlinė plūdė – *Potamogeton trichoides* Cham. et Schldl.
34. Taurinė pudmė – *Tofieldia calyculata* (L.) Wahlenb.
35. Belapė antbarzdė – *Epipogium aphyllum* Sw.
36. Kardalapis garbenis – *Cephalanthera longifolia* (L.) Fritsch
37. Raudonasis garbenis – *Cephalanthera rubra* (L.) Rich.
38. Plačialapė gegūnė – *Dactylorhiza majalis* (Rchb.) P. F. Hunt et Summerh.
39. Raiboji gegūnė – *Dactylorhiza cruenta* (O. F. Mull.) Soo
40. Smulkiažiedė gegūžraibė – *Orchis ustulata* L.
41. Vienagumbis medauninkas – *Herminium monorchis* (L.) R. Br.
42. Musinis ofris – *Ophrys insectifera* L.
43. Kvapusis plauretis – *Gymnadenia odoratissima* (L.) Rich.
44. Miškinė plikaplaiskė – *Neottianthe cuculata* (L.) Schltr.
45. Druskinis vikšris – *Juncus gerardii* Loisel.
46. Pelkinis vikšris – *Juncus stygius* L.
47. Liekninė viksva – *Carex davalliana* Sm.
48. Raistinė viksva – *Carex magellanica* Lam.
49. Rusvasis vikšrenis – *Schoenus ferrugineus* L.
50. Stačioji dirsuolė – *Bromopsis erecta* (Huds.) Fourr.
51. Europinis miežvienis – *Hordelymus europaeus* (L.) Harz

2(V) kategorija

1. Vėjalandė šilagėlė – *Pulsatilla patens* (L.) Mill.
2. Rėpliojantysis vėdrynas – *Ranunculus reptans* L.
3. Tuščiaaviduris rūtenis – *Corydalis cava* (L.) Schweigg. et Korte
4. Smiltyninis gvazdikas – *Dianthus arenarius* L.
5. Žalsvoji naktižiedė – *Silene chlorantha* (Willd.) Ehrh.
6. Dirvinė raugė – *Agrostemma githago* L.
7. Siauralapė smiltė – *Arenaria saxatilis* L.
8. Smiltyninė druskė – *Salsola kali* L.
9. Liekninis beržas – *Betula humilis* Schrank
10. Mažoji šimtūnė – *Centunculus minimus* L.
11. Raktažolė pelenėlė – *Primula farinosa* L.

12. Laplandinis karklas – *Salix lapponum* L.
13. Smiltyninis laibenis – *Alyssum gmelinii* Jord.
14. Pelkinė uolaskėlė – *Saxifraga hirculus* L.
15. Dygioji slyva – *Prunus spinosa* L.
16. Smulkioji seradėlė – *Ornithopus perpusillus* L.
17. Plikažiedis linlapis – *Thesium ebracteatum* Hayne
18. Melsvasis linlapis – *Thesium linophyllum* L.
19. Kalninis auksveitis – *Seseli annuum* L.
20. Melsvasis gencijonas – *Gentiana cruciata* L.
21. Pievinė gencijonėlė – *Gentianella amarella* (L.) Borner
22. Mėlynasis palemonas – *Polemonium caeruleum* L.
23. Baltijinė linažolė – *Linaria loeselii* Schweigg.
24. Didžioji džioveklė – *Orobancha elatior* Sutton
25. Paprastoji tuklė – *Pinguicula vulgaris* L.
26. Didžiažiedė juodgalvė – *Prunella grandiflora* (L.) Scholler
27. Iečialapė kalpokė – *Scutellaria hastifolia* L.
28. Stačioji vaisgina – *Ajuga pyramidalis* L.
29. Boloninis katilėlis – *Campanula bononiensis* L.
30. Įvairialapė usnis – *Cirsium heterophyllum* (L.) Hill
31. Kalninė arnika – *Arnica montana* L.
32. Juodgalvė bajorė – *Centaurea phrygia* L.
33. Driskioji kiaulpienė – *Taraxacum lacistophyllum* (Dahlst.) Raunk.
34. Švedinė kiaulpienė – *Taraxacum suecicum* G. E. Haglund
35. Menturlapė ežerutė – *Hydrilla verticillata* (L. f.) Royle
36. Pajūrinė narytžolė – *Triglochin maritimum* L.
37. Didysis plukenis – *Najas marina* L.
38. Paprastasis kardelis – *Gladiolus imbricatus* L.
39. Sibirinis vilkdalgis – *Iris sibirica* L.
40. Dirvinis česnakas – *Allium vineale* L.
41. Širdinė dviguonė – *Listera cordata* (L.) R. Br.
42. Vienalapis gedutis – *Malaxis monophyllos* (L.) Sw.
43. Dėmėtoji gegūnė – *Dactylorhiza maculata* (L.) Soo
44. Siauralapė gegūnė – *Dactylorhiza traunsteineri* (Saut.) Soo
45. Mažoji gegužraibė – *Orchis morio* L.
46. Šalmuotoji gegužraibė – *Orchis militaris* L.
47. Vyriškoji gegužraibė – *Orchis mascula* (L.) L.
48. Nariuotoji ilgalūpė – *Corallorhiza trifida* Ch.
49. Plačialapė klumpaitė – *Cypripedium calceolus* L.
50. Pelkinė laksana – *Hammarbya paludosa* (L.) Kuntze
51. Žalioji plateivė – *Coeloglossum viride* (L.) Hartm.
52. Pievinis plauretis – *Gymnadenia conopsea* (L.) R. Br.
53. Dvilapis purvuolis – *Liparis loeselii* (L.) Rich.
54. Tamsialapis skiautalūpis – *Epipactis atrorubens* (Hoffm.) Besser
55. Kupstinė kūlingė – *Trichoporum cespitosum* (L.) C. Hartm.
56. Šakotoji ratainytė – *Cladium mariscus* (L.) Pohl
57. Rusvoji saidra – *Rhynchospora fusca* (L.) W. T. Aiton
58. Lieknasis švylys – *Eriophorum gracile* W. D. J. Koch ex Roth
59. Gauruotoji viksva – *Carex tomentosa* L.

60. Miškinė dirsuolė – *Bromopsis benekenii* (Lange) Holub
61. Melsvasis mėlitas – *Sesleria caerulea* (L.) Ard.
62. Lietuvinė monažolė – *Glyceria lithuanica* (Gorski) Gorski
63. Sibirinė visgė – *Trisetum sibiricum* Rupr.

3(R) kategorija

1. Mažažiedė lūgnė – *Nuphar pumilum* (Timm) DC.
2. Gležnalapė nertis – *Ceratophyllum submersum* L.
3. Tarpinis rūtenis – *Corydalis intermedia* (L.) Merat
4. Smulkiažiedė glažutė – *Cerastium brachypetalum* N. H. F. Desp. ex Pers.
5. Borbašo gvazdikas – *Dianthus borbasii* Vandas
6. Bekotis ažuolas – *Quercus petraea* L. ex Liebl.
7. Pajūrinis sotvaras – *Myrica gale* L.
8. Kalninė jonažolė – *Hypericum montanum* L.
9. Plaukuotoji jonažolė – *Hypericum hirsutum* L.
10. Mėlynialapis karklas – *Salix myrtilloides* L.
11. Lanksčioji kartenė – *Cardamine flexuosa* With.
12. Svogūninė kartenė – *Cardamine bulbifera* (L.) Crantz
13. Paprastasis rėžiukas – *Nasturtium officinale* W. T. Aiton
14. Kvapioji dirvuolė – *Agrimonia procera* Wallr.
15. Ilgagalvis dobilas – *Trifolium rubens* L.
16. Penkialapis dobilas – *Trifolium lupinaster* L.
17. Geltonžiedis pelėžirnis – *Lathyrus laevigatus* (Waldst. et Kit.) Gren.
18. Žirnialapis pelėžirnis – *Lathyrus pisiformis* L.
19. Krūmelinis vikis – *Vicia dumetorum* L.
20. Pavasarinis vikis – *Vicia lathyroides* L.
21. Žirnialapis vikis – *Vicia pisiformis* L.
22. Lininė žarotūnė – *Radiola linoides* Roth
23. Blizgantysis snaputis – *Geranium lucidum* L.
24. Didžioji astrantija – *Astrantia major* L.
25. Prūsinis begalis – *Laserpitium prutenicum* L.
26. Pelkinė guostė – *Cnidium dubium* (Schkuhr) Thell.
27. Plaukuotasis gurgždis – *Chaerophyllum hirsutum* L.
28. Totorinė maludė – *Conioselinum tataricum* Hoffm.
29. Balandinė žvaigždūnė – *Scabiosa columbaria* L.
30. Pavasarinė kimbara – *Cruciata glabra* (L.) Ehrend.
31. Plačialapis lipikas – *Galium rubioides* L.
32. Dirvinė šerardija – *Sherardia arvensis* L.
33. Daugiametis patvenis – *Swertia perennis* L.
34. Vaistinis kietagrūdis – *Lithospermum officinale* L.
35. Siauralapė plautė – *Pulmonaria angustifolia* L.
36. Blizgančioji veronika – *Veronica polita* Fr.
37. Gebenlapė veronika – *Veronica hederifolia* L.
38. Blyškioji džioveklė – *Orobanche reticulata* Wallr.
39. Stačioji notra – *Stachys recta* L.
40. Pievinis šalavijas – *Salvia pratensis* L.
41. Rudeninė praujenė – *Callitriche hermaphroditica* L.
42. Šiurkštusis katilėlis – *Campanula cervicaria* L.

43. Gauruotoji žilė – *Senecio congestus* (R. Br.) DC.
44. Šiurkščioji kudlė – *Pilosella echinoides* (Lumn.) F. W. Schultz et Sch. Bip.
45. Gorskio pūtelis – *Tragopogon gorskianus* Rchb. f.
46. Lancetinis dumblialaiškis – *Alisma lanceolatum* With.
47. Siauralapis dumblialaiškis – *Alisma gramineum* Lej.
48. Meishauzeno plūdė – *Potamogeton x meishauzenii* Juz.
50. Pelkinė vandensargė – *Zannichellia palustris* L.
51. Pievinė vištapienė – *Gagea pratensis* (Pers.) Dumort.
52. Kampuotasis česnakas – *Allium angulosum* L.
53. Porinis česnakas – *Allium scorodoprasum* L.
54. Gelsvoji gegūnė – *Dactylorhiza ochroleuca* (Wustnei ex Boll) Holub
55. Galvinis vikšris – *Juncus capitatus* Weigel
56. Pajūrinis liūnmeldis – *Bolboschoenus maritimus* (L.) Palla
57. Šerinis meldelis – *Isolepis setacea* (L.) R. Br.
58. Liūninė viksva – *Carex heleonastes* Ehrh.
59. Pievinė viksva – *Carex buxbaumii* Wahlenb.
60. Protarpinė viksva – *Carex distans* L.
61. Vakarinė viksva – *Carex pseudobrizoides* Clavaud
62. Palaipinė viksva – *Carex rhizina* Blytt ex Lindblom
63. Miškinis eraičinas – *Festuca altissima* All.
64. Delavinio kelerija – *Koeleria delavignei* Czern. ex Domin
65. Eraičinė nendrūnė – *Scolochloa festucacea* (Willd.) Link
66. Pievinė poavižė – *Helictotrichon pratense* (L.) Besser
67. Ankstyvoji smilgenė – *Aira praecox* L.

4(I) kategorija

1. Paprastoji vandens lelija – *Nymphaea alba* L.
2. Šaltininė menuva – *Montia fontana* L.
3. Miškinė glažutė – *Cerastium sylvaticum* Waldst. et Kit.
4. Lietuvinė naktižiedė – *Silene lithuanica* Zapal.
5. Riestasėklė vandenė – *Elatine hydropiper* L.
6. Laiboji vyrskyde – *Androsace filiformis* Retz.
7. Miškinė mėta – *Mentha longifolia* (L.) Huds.
8. Aukštoji našlaitė – *Viola elatior* Fr.
9. Liūninė našlaitė – *Viola uliginosa* Besser
10. Smailialapė plūdė – *Potamogeton acutifolius* Link
11. Aukštoji gegūnė – *Dactylorhiza fuchsii* (Druce) Soo
12. Žalsvažiedė blandis – *Platanthera chlorantha* (Custer) Rchb.
13. Ežinė viksva – *Carex muricata* L.
14. Laibastiebė viksva – *Carex ligerica* J. Gay
15. Paprastoji bekmanija – *Beckmannia eruciformis* (L.) Host
16. Smėlyninis eraičinas – *Festuca psammophila* (Hack. ex Čelak.) Fritsch
17. Miškinė monažolė – *Glyceria nemoralis* (R. Uechtr.) R. Uechtr. et Korn.
18. Juosvavarpis pašiaušėlis – *Alopecurus arundinaceus* Poir.
19. Miškinė šunažolė – *Dactylis polygama* Horv.

5(Rs) kategorija

1. Daugiametė blizgė – *Lunaria rediviva* L.

2. Pelkinė šindra – *Peplis portula* L.
3. Plačialapis begalis – *Laserpitium latifolium* L.
4. Miškinė varnalėša – *Arctium nemorosum* Lej.
5. Meškinis česnakas – *Allium ursinum* L.
6. Baltijinė gegūnė – *Dactylorhiza longifolia* (Neuman) Aver.
7. Raudonoji gegūnė – *Dactylorhiza incarnata* (L.) Soo
8. Rudoji viksvuolė – *Cyperus fuscus* L.
9. Retažiedė miglė – *Poa remota* Forselles

Dumbliai

Raudondumbliai

1(E) kategorija

1. Purpurinė bangija – *Bangia atropurpurea* (Roth) C. Agardh

Rudadumbliai

4 (I) kategorija

1. Pūslėtasis guveinis – *Fucus vesiculosus* L.

Maurabragūnai

1(E) kategorija

1. Šiurpinis žvakidumblis – *Lychnothamnus barbatus* (Meyen) Leonh.
2. Atžalinis dumblabragis – *Tolypella prolifera* (A. Braun) Leonh.

2(V) kategorija

1. Smailiaviršūnis menturdumblis – *Nitella mucronata* (A. Braun) Miq.

3(R) kategorija

1. Pilkšvasis maurabragis – *Chara canescens* Desv. et Loisel.
2. Baltijinis maurabragis – *Chara baltica* (Fr.) Wahlst.
3. Lizdiškasis dumblabragis – *Tolypella nidifica* (O. Mull.) Leonh.
4. Blizgantysis menturdumblis – *Nitella syncarpa* (Thuill.) Chevall.

4(I) kategorija

1. Šluotelinis maurabragis – *Chara baueri* A. Braun
2. Lieknasis menturdumblis – *Nitella gracilis* (Sm.) C. Agardh
3. Kurklinis menturdumblis – *Nitella confervacea* (Breb.) A. Braun

Samanos

0(Ex) kategorija

1. Tiesialapė bartramija – *Bartramia ithyphylla* Brid.

1(E) kategorija

1. Rutės duoja – *Leiocolea rutheana* (Limpr.) Mull. Frib.
2. Tįsioji frulanija – *Frullania tamarisci* (L.) Dumort.
3. Lajelio žvynuotė – *Pallavicinia lyellii* (Hook.) Carruth.
4. Belapis sėmainis – *Buxbaumia viridis* (Moug. Ex Lam. et DC) Brid. ex Moug. Et Nesti
5. Arnoldo skeltadantė – *Fissidens arnoldii* Ruthe
6. Raukšlėtoji dvyndantė – *Dicranum drummondii* Mull. Hal.
7. Žalioji dvyndantė – *Dicranum viride* (Sull. et Lesq.) Lindb.
8. Vaiskioji uolenė – *Dichodontium pellucidum* (Hedw.) Schimp
9. Plunksninė švitrelė – *Schistostega pennata* (Hedw.) Web. et Mohr
10. Šleicherio brija – *Bryum schleicheri* Schwaegr.
11. Brandenburginė versmenė – *Philonotis marchica* (Hedw.) Brid.
12. Lajelio šepšė – *Orthotrichum lyellii* Hook. et Taylor
13. Mažoji nertvė – *Fontinalis dalecarlica* Bruch et Schimp.
14. Karoklinė skliautenė – *Antitrichia curtipendula* (Hedw.) Brid.
15. Smailiašakis tensmenis – *Pterigynandrum filiforme* Hedw.
16. Ričardsono dygė – *Calliergon richardsonii* (Mitt.) Kindb.
17. Pataisinė drepanė – *Drepanocladus lycopodioides* (Schwaegr.) Warnst.
18. Tundrinė liūnsamanė – *Warnstorfia tundrae* (Arnell) Loeske
19. Šikšninė kerėža – *Rhytidiadelphus loreus* (Hedw.) Warnst.

2(V) kategorija

1. Pūkuotoji apuokė – *Trichocolea tomentella* (Ehrh.) Dumort.
2. Lieknoji barzdenė – *Barbilophozia attenuata* (Mart.) Loeske
3. Helerio pilelė – *Anastrophyllum hellerianum* (Nees ex Lindenb.) R. M. Schust.
4. Kvapioji žemtaurė – *Geocalyx graveolens* (Schrad.) Nees
5. Plačialapė plikūnė – *Porella platyphylla* (L.) Pfeif.
6. Paprastoji plojenė – *Lejeunea cavifolia* Lindb.
7. Minkštasis kiminas – *Sphagnum molle* Sull.
8. Plačialapis kiminas – *Sphagnum platyphyllum* (Lindb. ex Braithw.) Sull. ex Warnst.
9. Vulfo kiminas – *Sphagnum wulfianum* Girg.
10. Žvilgantysis kiminas – *Sphagnum subnitens* Russow et Warnst.
11. Ilgalapė sukutė – *Paraleucobryum longifolium* (Hcdw.) Loeske
12. Tribriaunė mezija – *Meesia triquetra* (Richter) Angstr.
13. Patisinė nertvė – *Fontinalis hypnoides* Hartm.
14. Plunksninė pliusnė – *Neckera pennata* Hcdw.
15. Uolinė ežerė – *Rhynchostegium murale* (Hcdw.) Bruch et Schimp.
16. Paupinė bukasnapė – *Amblystegium fluviatile* (Hcdw.) Schimp.
17. Rinčiuotoji bukasnapė – *Amblystegium tenax* (Hcdw.) C. E. O. Jensen
18. Vingiastiebė dygė – *Calliergon trifarium* (Wcb. et Mohr) Kindb.
19. Žvilgančioji riestūnė – *Hamatocaulis vernicosus* (Mitt.) Hedenas

3(R) kategorija

1. Tridantė bazanija – *Bazzania trilobata* (L.) Gray
2. Grandinėlinė cefalozija – *Cephalozia catenulata* (Huebener) Lindb.
3. Barzdotoji barzdenė – *Barbilophozia barbata* (Schmidel ex Schreb.) Loeske

4. Įkirptoji tritomarija – *Tritomaria exsectiformis* (Bridl.) Loeske
5. Šiaurinė merkija – *Moerckia hibemica* (Hook) Gott.
6. Vingiuotoji rikardia – *Riccardia chamaedryfolia* (With) Grolle
7. Siauralapė kemsia – *Atrichum angustatum* (Brid.) Bruch et Schimp.
8. Mažasis zuikrugis – *Pogonatum nanum* (Hedw.) P. Beauv.
9. Skiauterėtoji skeltadantė – *Fissidens dubius* P. Beauv.
10. Ilgakaklė driušė – *Trematodon ambiguus* (Hedw.) Hornsch.
11. Garbanotoji dvyndantė – *Dicranum spurium* Hcdw.
12. Plikoji trupsamanė – *Dicranodontium denudatum* (Brid.) E. Britton
13. Trapioji linkė – *Tortella fragilis* (Hook. et Wilson) Limpr.
14. Laiboji peikštė – *Gyroweisia tenuis* (Hcdw.) Schimp.
15. Brijinė potija – *Pottia bryoides* (Dicks.) Mitt.
16. Garbanotoji veisija – *Weissia squarrosa* (Nees et Hornsch.) Mull. Hal.
17. Pūpsančioji žilutė – *Pterygoneurum subsessile* (Brid.) Jur.
18. Lieknoji teilorija – *Tayloria tenuis* (With.) Schimp.
19. Funko brija – *Bryum funckii* Schwacgr.
20. Melsvoji polija – *Pohlia cruda* (Hcdw.) Lindb.
21. Baumgartnerio pokrepis – *Zygodon baumgartneri* Malta
22. Mažoji tujinutė – *Thuidium minutulum* (Hcdw.) Bruch et Schimp.
23. Vingialapė pažulnutė – *Plagiothecium undulatum* (Hcdw.) Schimp.
24. Šliaužiančioji i rumbainė – *Callicladium haldanianum* (Grev.) H. A. Crum.
25. Kreivoji driškė – *Homomallium incurvatum* (Brid.) Loeske
26. Riestasis ktenidis – *Ctenidium molluscum* (Hedw.) Mitt.

4(I) kategorija

1. Pearsono lepidozija – *Lepidozia pearsonii* Spruce
2. Alpinė skiautenė – *Lophozia collaris* (Nees) Dumort.
3. Kunzės skiautenė – *Lophozia kunzeana* (Huebener) Evans
4. Akytoji stieblapė – *Fossombronia foveolata* Lindb.
5. Vondračeko stieblapė – *Fossombronia wondraczekii* (Corda) Dumort.
6. Plūduriuojantysis sklenduonis – *Ricciocarpos natans* (L.) Corda
7. Rausvoji ričia – *Riccia canaliculata* Hoffm.
8. Hiubenerio ričia – *Riccia huebeneriana* Lindenb.
9. Gražusis kiminas – *Sphagnum pulchrum* (Braithw.) Warnst.
10. Tankusis kiminas – *Sphagnum compactum* Lam. et DC.
11. Alavijinis zuikrugis – *Pogonatum aloides* (Hedw.) P. Beauv.
12. Smulkioji skeltadantė – *Fissidens exilis* Hedw.
13. Durpyninė dvyndantė – *Dicranum leioneuron* Kindb.
14. Smailioji kuplė – *Distichium capillaceum* (Hedw.) Bruch et Schimp.
15. Kalkinė didenė – *Didymodon tophaceus* (Brid.) Lisa
16. Apskritalapė brija – *Bryum cyclophyllum* (Schwaegr.) Bruch et Schimp.
17. Netikroji gaurenė – *Rhizomnium pseudopunctatum* (Bruch et Schimp.) T. J. Kop.
18. Balkšvoji drėgva – *Amblyodon dealbatus* (Hedw.) Bruch et Schimp.
19. Ilgakotė mezija – *Meesia longiseta* Hedw.
20. Pelkinė mezija – *Meesia uliginosa* Hedw.
21. Velėninė versmenė – *Philonotis caespitosa* Jur.
22. Bruožuotoji šepšė – *Orthotrichum striatum* Hedw.
23. Garbanotoji pliusnė – *Neckera crispa* Hedw.

24. Pelkinė auksotė – *Campylium elodes* (Lindb.) Kindb.
25. Pievinė auksotė – *Campylium protensum* (Brid.) Kindb.
26. Visioji auksotė – *Campylium polygamum* (Schimp.) J. Lange et C. E. O. Jensen
27. Liekninė bukasnapė – *Amblystegium humile* (P. Beauv.) Crundw.
28. Švelnioji purslainė – *Hygrohypnum mole* (Hedw.) Loeske

GRYBAI

0(Ex) kategorija

1. Kopinis mėšlagrybis – *Coprinus dunarum* Stoll.
2. Ilgakotė mikrostoma – *Microstoma protracta* (Fr.) Kanouse

1(E) kategorija

1. Blyškusis baravykas – *Boletus impolitus* Fr.
2. Kislusis baravykas – *Boletus pulverulentus* Opat.
3. Kartusis baravykas – *Boletus radicans* Pers.
4. Baltasis godūnas – *Choiromyces meandriformis* Vittad
5. Kimininis žemlielis – *Geoglossum sphagnophilum* Ehrenb.
6. Didysis kuokas – *Gomphus clavatus* (Pers.) Gray
7. Auksaspalvis minkštenis – *Hapalopilus salmonicolor* (Berk. et M.A.Curtis) Pouzar
8. Geltonžvynė guotė – *Hygrophorus chrysodon* (Batsch) Fr.
9. Kietoji guotė – *Hygrophorus penarius* Fr.
10. Juosvoji guotė – *Hygrocybe ovina* (Bull.) Kuhner
11. Kamštinis skylenis – *Inonotus dryadeus* (Pers.) Murrill
12. Nuosėdinė žvynabudė – *Lepiota cortinarius* J.E.Lange
13. Juodažvynė žvynabudė – *Lepiota hystrix* F.H.Müller et J.E.Lange
14. Rausvarudė žvynabudė – *Lepiota fuscovinacea* F.H.Müller et J.E.Lange
15. Lelijinė žvynabudė – *Lepiota lilacea* Bres.
16. Balsvoji žvynabudė – *Lepiota subalba* Kuhner ex P.D.Orton
17. Trispalvė meškabudė – *Leucopaxillus compactus* (Fr.) Neuhoff
18. Juosvasis minkštūnis – *Melanoleuca turrita* (Fr.) Singer
19. Šuniškoji poniabudė – *Mutinus caninus* (Huds.) Fr.
20. Smiltyninis ausūnis – *Peziza ammophila* Durrieu et Mont.
21. Hadriano poniabudė – *Phallus hadriani* Vent.
22. Ažuolinis pintenis – *Piptoporus quercinus* (Schrad.) P. Karst.
23. Tikrasis juodbaravykis – *Porphyrellus porphyrosporus* (Fr. et Hok) E.–J.Gilbert
24. Dubioji laibė – *Pseudoomphalina compressipes* (Peck) Singer
25. Gyslotoji krempliabudė – *Rhodotus palmatus* (Bull.) Maire
26. Šiurkštusis grybliežuvis – *Trichoglossum hirsutum* (Fr.) Boud.
27. Aitrusis baltikas – *Tricholoma ustaloides* Romagn.
28. Paprastasis taukius – *Sarcosoma globosum* (Schmidel) Casp.

2(V) kategorija

1. Dulkančioji krenklė – *Asterophora lycoperdoides* (Bull.) Gray
2. Pilkoji baravykpintė – *Boletopsis grisea* (Peck) Bondartsev et Singer
3. Bronzinis baravykas – *Boletus aereus* Bull.
4. Fechteno baravykas – *Boletus fechtneri* Velen.

Laikinasis Lietuvos miškų valdymo standartas. Versija 2.0, 2011 vasaris.

5. Ryškioji gražiataurė – *Caloscypha fulgens* (Pers.) Boud.
6. Pilkioji voveraitė – *Cantharettus cinereus* (Pers.) Fr.
7. Lazdyninis kelmenis – *Dichomitus campestris* (Quel.) Domanski et Orlicz
8. Žalsvoji gijabudė – *Entoloma incanum* (Fr.) Hesler
9. Melsvoji gijabudė – *Entoloma madidum* (Fr.) Gillet
10. Trogo virvuotė – *Funalia trogii* (Berk.) Bondartsev et Singer
11. Apskritasporis bobausis – *Gyromitra sphaerospora* (Peck) Sacc.
12. Rausvoji šeriapintė – *Junghuhnia collabens* (Fr.) Ryvarden
13. Aitriakvapis piengrybis – *Lactarius acerrimus* Britzelm.
14. Juodasis piengrybis – *Lactarius lignyotus* Fr.
15. Skroblyninis raudonviršis – *Leccinum carpini* (R.Schulz.) M.M.Moser ex D.A.Reid
16. Kelminis žaliakštis – *Melanophyllum eyrei* (Masse) Singer
17. Geltonasis kiškiaausis – *Otidea onotica* (Pers.) Fuckel
18. Tamsiarudė kempinė – *Phellinus nigrolimitatus* (Romeli) Bourdot et Galzin
19. Šakotoji skylėtbudė – *Polyporus umbellatus* (Pers.) Fr.
20. Medūzgalvė trapiabudė – *Psathyrella caput-medusae* (Fr.) Konrad et Maubl.
21. Auksaspalvis šakočius – *Ramaria aurea* (Schaeff.) Quel.
22. Salierinis baltikas – *Tricholoma apium* Jul.Schaff.
23. Bačo baltikas – *Tricholoma batschii* Gulden
24. Parazitinis aksombaravykis – *Xerocomus parasiticus* (Bull.) Quel.

3(R) kategorija

1. Dvisluoksnis vingiaporis – *Abortiporus biennis* (Bull.) Singer
2. Dėmėtasis baravykas – *Boletus erythropus* Pers.
3. Melsvoji balteklė – *Calocybe ionides* (Bull.) Donk
4. Piestinis pirštūnis – *Clavariadelphus pistillaris* (L.) Donk
5. Ažuolinė kepena – *Fistulina hepatica* (Schaeff.) With.
6. Rausvoji pintainė – *Fomitopsis rosea* (Alb. et Schwein.) P. Karst.
7. Tikrinis blizgutis – *Ganoderma lucidum* (Curtis) P.Karst.
8. Kuokštinė grifolė – *Grifola frondosa* (Dicks.) Gray
9. Krokėnis minkštenis – *Hapalopilus croceus* (Pers.) Donk
10. Korališkasis trapiadyglis – *Hericium coralloides* (Scop.) Pers.
11. Ūmėdinė guotė – *Hygrophorus russula* (Fr.) Kauffman
12. Ažuolinis skylenis – *Inonotus dryophilus* (Berk.) Murrill
13. Didysis kukurdvelkis – *Langermannia gigantea* (Batsch) Rostk.
14. Puslaisvis briedžiukas – *Morchella semilibera* DC.
15. Vientisasis skylutis – *Perenniporia medulla-panis* (Jacq.) Donk
16. Plunksninis raukšliagybis – *Phlebia centrifuga* P. Karst
17. Skaisčioji raudonpintė – *Pycnoporellus fulgens* (Fr.) Donk
18. Auksaviršė ūmėdė – *Russula aurata* (With.) Fr.
19. Raukšlius kopūstgalvis – *Sparassis crispa* (Wulfen) Fr.
20. Putlioji odapintė – *Spongipellis spumeus* (Sowerby) Pat.
21. Karpotoji kempė – *Trametes gibbosa* (Pers.) Fr.
22. Kvapnioji kempė – *Trametes suaveolens* (L.) Fr.
23. Krateriškasis taurūnis – *Urnula craterium* (Schwein.) Fr.
24. Bohemiškasis aukšliavarpis – *Verpa bohemica* (Krombh.) J. Schrot.
25. Pirštuotasis aukšliavarpis – *Verpa conica* (O. F. Mull.) Sw.
26. Raudonkepuris aksombaravykis – *Xerocomus rubellus* (Krombh.) Quel.

27. Kurapkinis storplutis – *Xylobolus frustulatus* (Pers.) Boidin

4(I) kategorija

1. Gelsvarudis pievagrybis – *Agaricus augusius* Fr.
2. Didysis pievagrybis – *Agaricus langei* (F.H.Müller et Jul. Schaff.) Maire
3. Suaugtinė dirvapintė – *Albatrellus confluens* (Alb. et Schwein.) Kotl. et Pouzar
4. Keturskiautis žvaigždinas – *Geastrum quadrifidum* DC.
5. Didysis žvaigždinas – *Geastrum triplex* Jungh.
6. Stambioji karteklė – *Gymnopilus spectabilis* sensu A.H.Smith
7. Tiulianų hidnotrija – *Hydnotrya tulasnei* Berk. et Broome
8. Mėsingasis dyglutis – *Hydnum rufescens* Pers.
9. Juosvoji guote – *Hygrophorus atramentosus* Seer. ex H.Haas et Haller
10. Purpurinė guotė – *Hygrophorus erubescens* (Fr.) Fr.
11. Kislusis piengrybis – *Lactarius repraesentaneus* Britzelm.
12. Gelsvasis piengrybis – *Lactarius resimus* (Fr.) Fr.
13. Geltonasis piengrybis – *Lactarius scrobiculatus* (Scop.) Fr.
14. Piengrybis jautakis – *Lactarius volemus* (Fr.) Fr.
15. Atskiroji lentarija – *Lentaria byssiseda* Corner
16. Meškinis dantūnėlis – *Lentinellus ursinus* (Fr.) Kuhner
17. Lapinis dantūnėlis – *Lentinellus vulpinus* (Sowcrby) Kuhner et Maire
18. Baltoji žvynabudė – *Lepiota alba* (Bres.) Sacc.
19. Kiunerio žvynabudė – *Lepiota kuehneri* Huijsman
20. Pilkšvarudė stirnabudė – *Lepista luscina* (Fr.) Singer
21. Melsvakotė stirnabudė – *Lepista personata* (Fr.) Cooke
22. Gumbuotasis baltuosėdis – *Leucocortinarius bulbiger* (Alb. et Schwcin.) Singer
23. Juodkotis mažūnis – *Marasmius alliaceus* (Jacq.) Fr.
24. Kvapusis skiautenis – *Panus suavissimus* (Fr.) Singer
25. Švytruojančioji minkštapiantė – *Physisporinus vitreus* (Pers.) P. Karst.
26. Baltoji skydabudė – *Pluteus pellitus* (Pers.) P. Kurnu.
27. Raukšlėtasis trimitėlis – *Pseudocraterellus sinuosus* (Fr.) Corner
28. Tikroji raudonpintė – *Pycnoporus cinnabarinus* (Jacq.) Fr.
29. Kvapioji ūmėdė – *Russula grata* Britzelm.
30. Plaušabudinis baltikas – *Tricholoma inocyboides* Corner
31. Kislusis elniagyris – *Xylaria polymorpha* (Pers.) Grev.

Kerpės

0(Ex) kategorija

1. Rudoji blakstienė – *Anaptychia runcinata* (With.) J. R. Laundon
2. Išcentrinis kežas – *Arctoparmelia centrifuga* (L.) Hale
3. Putlioji šiurė – *Cladonia turgida* Hoffm.
4. Juostinis plynkežis – *Hypogymnia vittata* (Ach.) Parrique
5. Karpuotoji meškapėdė – *Peltigera aphthosa* (L.) Willd.
6. Gyslotoji meškapėdė – *Peltigera venosa* (L.) Hoffm.
7. Baltagyslė meškapėdė – *Peltigera degenii* Gyeln.
8. Šiurkštusis taškuotkežis – *Punctelia subrudecta* (Nyl.) Krog
9. Akytoji solorina – *Solorina spongiosa* (Ach.) Anzi

Laikinasis Lietuvos miškų valdymo standartas. Versija 2.0, 2011 vasaris.

10. Glotnioji kedenė – *Usnea glabrata* (Ach.) Vain.

1(E) kategorija

1. Ažuolinė baktrospora – *Bactrospora dryina* (Ach.) A. Massal.
2. Žaliagalvė taurenė – *Calicium adpersum* Pers.
3. Ažuolinė taurenė – *Calicium querdnum* Pers.
4. Melsvoji žiovenė – *Chaenotheca cinerea* (Pers.) Tibell
5. Lieknoji žiovenė – *Chaenotheca gracillima* (Vain.) Tibell
6. Kupstinė šiurė – *Cladonia caespiticia* (Pers.) Florke
7. Parazitinė šiurė – *Cladonia parasitica* (Hoffm.) Hoffm.
8. Glebioji gleiviakerpė – *Collema flaccidum* (Ach.) Ach.
9. Pilkoji miltpuodė – *Cyphelium inquinans* (Sm.) Trevis.
10. Geltonoji miltpuodė – *Cyphelium tigillare* (Ach.) Ach.
11. Skėtrioji briedragė – *Evernia divaricata* (L.) Ach.
12. Kintančioji briedragė – *Evernia mesomorpha* Nyl.
13. Flotovo gijalekta – *Gyalecta flotowii* Korb.
14. Guobinė gijalekta – *Gyalecta ulmi* (Sw.) Zahlbr.
15. Šilinė puvėseklė – *Icmadophila ericetorum* (L.) Zahlbr.
16. Latakinis gleivytis – *Leptogium corniculatum* (Hoffm.) Minks
17. Adatiškasis gleivytis – *Leptogium teretiuseulum* (Wallr.) Arnold
18. Diskinė plokštkerpė – *Lopadium disciforme* (Flot.) Kullhem
19. Smulkialakštis juodkežis – *Melanelia panniformis* (Nyl.) Essl.
20. Kraujaspalvis mikoblastas – *Mycoblastus sanguinarius* (L.) Norman
21. Miltuotoji nefroma – *Nephroma parile* (Ach.) Ach.
22. Gulsčioji meškapėdė – *Peltigera horizontalis* (Huds.) Baumg.
23. Ponašakė ramalina – *Ramalina thrausta* (Ach.) Nyl.
24. Tamsioji brylytė – *Sclerophora coniophaea* (Norman) J. Mattsson et Middelb.
25. Miltuotoji brylytė – *Sclerophora farinacea* (Chevall.) Chevall.
26. Šviesiagalvė brylytė – *Sclerophora peronella* (Ach.) Tibell
27. Dantytoji telotrema – *Thelotrema lepadinum* (Ach.) Ach.
28. Ruduojančioji kedenė – *Usnea fulvoreaegens* (Rasanen) Rasanen
29. Šiurkščioji kedenė – *Usnea seabrata* Nyl.
30. Mužo auksakežis – *Xanthoparmelia mougeotii* (Schaer. ex D. Dictrich.) Hale.
31. Šeriuotoji žiovenė – *Chaenotheca hispidula* (Ach.) Zahlbr.
32. Užlinkusioji nefroma – *Nephroma resupinatum* (L.) Ach.

2(V) kategorija

1. Dviguboji artonija – *Arthonia didyma* Korb.
2. Baltakraštė artonija – *Arthonia leucopellaea* (Ach.) Almq.
3. Vyninė artonija – *Arthonia vinosa* Leight.
4. Žalsvoji kežytė – *Cetrelia olivetorum* (Nyl.) W. L. Culb. et C.F. Culb.
5. Raukšlėtasis geltonkežis – *Flavoparmelia caperata* (L.) Hale
6. Gūbriuotoji pūšliakerpė – *Lasallia pustulata* (L.) Merat
7. Blyškioji lekanora – *Lecanora albella* (Pers.) Ach.
8. Kerpiškasis gleivytis – *Leptogium lichenoides* (L.) Zahlbr.
9. Plačioji platužė – *Lobaria pulmonaria* (L.) Hoffm..
10. Skylėtoji menegacija – *Menegazzia terebrata* (Hoffm.) A. Massal.
11. Žvynuotoji meškapėdė – *Peltigera lepidophora* (Nyl. ex Vain.)

12. Raudonvidurė žiauberuotė – *Phaeophyscia endophoenicea* (Harm.) Moberg
13. Juodai žaliasis rizokarpas – *Rhizocarpon viridiatrum* (Wulfen) Korb.
14. Suodinoji saitakerpė – *Umbilicaria deusta* (L.) Baumg.
15. Daugialakštė saitakerpė – *Umbilicaria polyphylla* (L.) Baumg.

3(R) kategorija

1. Žalsvoji žiovenė – *Chaenotheca chlorella* (Ach.) Mull. Arg.
2. Lakštuotoji šiurė – *Cladonia foliacea* (Huds.) Willd.
3. Samaninis diplošistis – *Diploschistes muscorum* (Scop.) R. Sant.
4. Alksninė hipotrachina – *Hypotrachyna revoluta* (Florke) Hale
5. Skylėtoji spuoguotė – *Pertusaria pertusa* (Weigel) Tuck.
6. Baltijinė ramalina – *Ramalina baltica* Lettau